

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра іноземних мов

ПРАКТИКУМ ПЕРЕКЛАДУ

(Англійська мова)

*Навчально-методичний посібник для здобувачів спеціальності
291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*

Рівне 2022

УДК 811.111'25(072)

Н-15

Практикум перекладу в професійній діяльності (англійська мова): навчально-методичний посібник для здобувачів спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії / Уклад. Л. В. Мороз, С. К. Романюк, Л. М. Ясногурська, Л. В. Денисюк. – Рівне : РДГУ, 2022. – 93 с.

Затверджено на засіданні кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету, Протокол № 1 від “20” січня 2022 року.

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету, Протокол № 1 від “27” січня 2022 року.

Укладачі:

Л. В. Мороз, кандидат філологічних наук, проф. кафедри іноземних мов РДГУ.

С.К. Романюк, кандидат філологічних наук, доц. кафедри іноземних мов РДГУ.

Л. М. Ясногурська, кандидат філологічних наук, доц. кафедри іноземних мов РДГУ.

Л. В. Денисюк, старший викладач кафедри іноземних мов РДГУ.

Рецензенти: Л.Є. Купчик, кандидат педагогічних наук, доцент, зав. кафедри іноземних мов Національного університету водного господарства та природокористування.
Т.В. Кучма, кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології Рівненського державного гуманітарного університету.

Навчально-методичний посібник розроблено для здобувачів вищої освіти факультету історії, політології та міжнародних відносин денної та заочної форми навчання з метою формування їх фахової компетенції та перекладацької майстерності. Він складається з теоретичного та практичного розділів та містить основні узагальнені теоретичні та навчально-прикладні положення курсу «Практикум перекладу в професійній діяльності (англійська мова)». Навчально-методичний посібник містить також завдання для індивідуальної роботи студентів.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2022

© Мороз Л.В., Романюк С.К., Ясногурська Л.М., Денисюк Л.В., 2022

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчально-методичний посібник, призначений для студентів спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, факультету історії, політології та міжнародних відносин, охоплює стислий виклад базових теоретичних та практично-прикладних питань перекладознавчого курсу.

Навчально-методичний посібник має за мету формування фахової компетенції студентів-міжнародників та їх перекладацької майстерності. Він містить теоретичний матеріал, що може слугувати базою для відповідей на екзамені, спеціалізовані тексти, орієнтовані на розвиток лінгвістичної та фахової компетенції студентів-міжнародників, а також комплекс вправ на тренування різних видів перекладу.

Навчально-методичне видання складається з двох основних розділів: теоретичного та практичного. Практичний матеріал охоплює зразки суспільно-політичних текстів англійською та українською мовами для тренування та вдосконалення навичок усного та письмового перекладу, що є прикладною стороною застосування основ курсу. Окрема увага приділяється мові дипломатичних документів та спеціальній термінології. Навчально-методичний посібник містить також завдання для індивідуальної роботи студентів.

ЗМІСТ

I.	ТЕОРЕТИЧНИЙ РОЗДІЛ	5
1.	Предмет і завдання лінгвістичної теорії перекладу.	4
	Види перекладу.	6
	Специфіка роботи над перекладом усних та письмових текстів	9
	Види словників та їх роль у перекладацькій практиці	12
2.	Особливості перекладу офіційних документів та текстів ділової спрямованості.	14
	Особливості перекладу суспільно-політичної літератури. Переклад текстів преси (газетно-публіцистичний стиль).	16
3.	Способи перекладу лексичних одиниць. перекладацькі лексичні трансформації.	18
	Переклад термінів, архаїзмів, неологізмів.	20
	Переклад інтернаціоналізмів та псевдоінтернаціоналізмів.	22
4.	Переклад слів-реалій	24
	Переклад назв установ, підприємств, навчальних закладів.	27
5.	Переклад скорочених назв.	29
	Переклад фразеологізмів.	31
6.	Граматичні труднощі в перекладі.	32
	Особливості перекладу граматичних категорій іменника.	34
7.	Переклад речень з дієсловами активного та пасивного стану.	36
8.	Способи передачі модальності у перекладі.	37
9.	Труднощі перекладу інфінітивів та інфінітивних конструкцій.	39
10.	Труднощі перекладу дієприкметників та дієприслівникових конструкцій.	43
11.	Переклад географічних назв та антропонімів.	45
	Порядок слів і структура речення у перекладі.	47
12.	Особливості перекладу умовних речень.	49
	Способи передачі припущення у перекладі.	51
II.	ПРАКТИЧНИЙ РОЗДІЛ	52
1.	International relations in terms of defense and security.	52
2.	English in international documents	69
III.	САМОСТІЙНА РОБОТА	74
	International organizations in security policy.	
	ЛІТЕРАТУРА	93

I. ТЕОРЕТИЧНИЙ РОЗДІЛ

1. ПРЕДМЕТ І ЗАВДАННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ТЕОРІЇ ПЕРЕКЛАДУ.

Переклад - це дуже давній вид людської діяльності. Без нього важко уявити утворення великих імперій, населених багаточисленними багатомовними народами, панування культури однієї нації, яка має більший соціальний престиж, розповсюдження релігійних та соціальних вчень тощо. Найдавнішим прикладом серед відомих людству вважається переклад книг Біблії. Старий Заповіт спочатку був написаний давньоєврейською мовою (гібріт), яка з часом стала мертвою. У II-I ст. до н.е. був зроблений переклад Біблії на арамейську мову, століттям пізніше - грецькою мовою, так званий Переклад Сімдесятьох або Септуагінта. За легендою, він був зроблений за 72 дні 72 старійшинами на о. Фарос під Олександрією. У IV ст. латинський переклад - так званий простонародний, або Вулгата. Тож, уже в давні часи перекладацька діяльність була важливою складовою суспільного життя.

В останні десятиліття розвиток перекладацької діяльності дає підстави говорити про початок нового етапу в історії перекладу та становлення окремої наукової галузі з відповідними теоретичними та практичними надбаннями. Бурхливий розвиток науки, техніки, міжнародної діяльності викликає потребу в активному обміні інформацією та якісному перекладі її на зрозумілу мову.

Усе це зумовлює досить велику потребу в перекладах та перекладачах. Виникли нові підвиди перекладу (синхронний переклад, переклад кінофільмів, телепередач, судовий переклад тощо). У грудні 1954 року відбувся установчий конгрес Міжнародної федерації перекладачів (ФІТ), котра об'єднала письмових перекладачів багатьох країн світу. Синхронні перекладачі також створили самостійну організацію - Міжнародну асоціацію синхронних перекладачів (АІПК).

У середині XX століття явище перекладу стало об'єктом наукового дослідження. У цей період були зроблені перші спроби створити теоретичну модель перекладацького процесу, описати саме ті сторони цього процесу, котрі визначають його своєрідність, відрізняють його від інших видів мовленнєвої або літературної діяльності.

Предметом лінгвістичної теорії перекладу є порівняльне вивчення мовних засобів різних мов і їхнього використання в процесі перекладу. В основі порівняння різних мов лежить безпосередній і нерозривний зв'язок між мовою і мисленням.

Об'єктом теорії перекладу є сам процес перекладу (аналіз, тлумачення та розуміння оригіналу) та його результат, який отримують в результаті відбору відповідних засобів висловлювання на мову перекладу, тобто відбувається свідоме встановлення відношень між оригіналом та транслятом.

Більшість дослідників вважає, що наука про переклад вивчає і повинна вивчати процес перекладу. Під *процесом перекладу* звичайно розуміють міжмовні перетворення, трансформацію тексту з однієї мови в текст іншої мови. Такі перетворення обов'язково обмежені рамками двох конкретних мов. Однак процес перекладу не є простою заміною одиниць однієї мови одиницями іншої. Процес перекладу як специфічний компонент комунікації є унікальною діяльністю, в якій акумулюються проблеми *філософії, психології, фізіології, соціології* та інших наук, не кажучи вже про *лінгвістику*.

Теорія перекладу ставить перед собою такі основні **завдання**:

- 1) розкрити й описати загальні лінгвістичні основи перекладу, тобто вказати, які особливості мовних систем і закономірності функціонування мов лежать в основі процесу перекладу, роблять цей процес можливим і визначають його характер і межі;
- 2) визначити переклад як об'єкт лінгвістичного дослідження, вказати на його відмінність від інших видів мовного посередництва;
- 3) розробити основи класифікації видів перекладацької діяльності;
- 4) розкрити сутність перекладацької еквівалентності як основи комунікативної рівноцінності текстів оригіналу та перекладу;
- 5) розробити загальні принципи та особливості побудови приватних і спеціальних теорій перекладу для різних комбінацій мов;
- 6) розробити загальні принципи наукового опису процесу перекладу як дій перекладача з перетворення тексту оригіналу в текст перекладу;
- 7) розкрити вплив на процес перекладу прагматичних і соціолінгвістичних факторів;
- 8) визначити поняття «норма перекладу» і розробити принципи оцінки якості перекладу.

Види перекладу

Розрізняють такі форми перекладу:

- усний (у тому числі синхронний),
- письмовий,

- опосередкований (здійснений не з оригіналу, мовою якого перекладач не володіє, а з посередника — перекладу цього тексту на третю мову),
- автоматичний (машинний).

У найбільш загальному вигляді переклад можна розділити на **усний** і **письмовий**. Між ними існує суттєва різниця. Якщо під час письмового посередництва перекладач зазвичай має достатньо часу аби користуватися словниками, іншими довідковими матеріалами і навіть проводити консультації з фахівцями для вирішення проблем, пов'язаних з інтерпретацією тексту оригіналу, то в усному такої можливості немає. Тлумач має прийняти рішення дуже швидко, не вдаючись до сторонньої допомоги. Звідси неважко зробити висновок, що для усного перекладу надзвичайно важливу роль відіграють обсяг словникового запасу перекладача та його фонових знань стосовно якомога ширшого кола галузей життя в усіх його проявах.

Іншою відмінністю між усним та письмовим посередництвом є різниця у ступені розгорнутості процесу перекладу. У письмовій формі чітко розрізняються принаймні три етапи: доперекладацький аналіз тексту оригіналу, власне переклад і редагування тексту перекладу.

На першому етапі визначається тема, якої стосується текст, жанр, до якого він належить (художній, науково-популярний, публіцистичний тощо), його стиль (офіційний, емоційний, нейтральний, підвищений), особливості мовних засобів тощо. Тут також може проводитися робота з довідковою літературою і фахівцями, а також вивчення складу інформації, яка міститься у тексті.

На другому етапі відбувається власне переклад, змістом якого є аналітичний варіативний пошук оптимального співвідношення прийомів для вирішення проблем, що зосереджені в основі певних фрагментів тексту оригіналу. Для цього перекладач визначає одиницю перекладу і обирає тип відповідника.

На заключному етапі проводиться аналіз тексту перекладу, метою якого є його порівняння з текстом оригіналу, аби переконатися в їхній ідентичності з точки зору змісту, а також його редагування з метою усунення можливих стилістичних недоліків.

На відміну від письмового перекладу, де, як випливає з викладеного вище, кожен з трьох етапів чітко відділений у часі, під час усного перекладу згадані етапи накладаються один на один, створюючи суттєві проблеми для перекладача.

Вирізняють кілька видів **усного перекладу**. Три з них є основними - це *послідовний переклад, переклад з аркуша та синхронний переклад*. Контактний переклад, переклад-шепотіння та синхронний переклад з текстом вважаються підвидами основних видів усного перекладу.

Послідовний переклад передбачає знаходження перекладача поруч з промовцем (біля трибуни, на сцені, за столом переговорів і т. ін.). Перекладач слухає оратора, часто вдаючись при цьому до занотовування, чекає паузи чи закінчення виступу і перекладає.

Різновидом послідовного перекладу є **контактний переклад**. Він застосовується в умовах безпосереднього жвавого контактування співрозмовників - при ділових переговорах, візиті на підприємство, на виставках, круглих столах, тощо. При контактному перекладі перекладаються невеликі за обсягом фрагменти тексту - репліки, питання, відповіді, пояснення. Зазвичай це переклад двосторонній. Навантаження на пам'ять перекладача є меншим, ніж при послідовному перекладі, є можливість добре зорієнтуватися в ситуації спілкування, зробити належну прагматичну адаптацію перекладу, при потребі перепитати, уточнити. Вимоги до мовного оформлення контактного перекладу не є надто суворими, але лише за умови, що це не вплине на бізнесові інтереси замовника перекладу.

Переклад з аркуша або як його ще називають, **усно-зоровий переклад**, відбувається тоді, коли виникає потреба швидко, не вдаючись до письмового оформлення, перекласти написаний чи надрукований текст. Сучасна практика перекладу свідчить, що це дуже розповсюджений вид перекладу - таким чином перекладають електронні та друковані на папері листи, факси, тексти на моніторі комп'ютера, різні інструкції, програми, рекламні буклети, різні документи тощо.

Синхронний переклад є найсучаснішим за часом виникнення видом усного перекладу. Він з'явився у 30-і роки ХХ століття, коли виникли необхідні для нього технічні засоби (мікрофони, магнітофони, навушники), адже синхронний переклад вимагає особливого технічного устаткування. При синхронному перекладі перекладач разом із своїм колегою сидить у спеціально обладнаній кабіні. Перекладач слухає через навушники оратора (який говорить у мікрофон) і миттєво відтворює текст мовою перекладу, послуговуючись мікрофоном, - слухачі у залі сприймають переклад через навушники.

Переклад-«шепотіння» є своєрідним синхронним перекладом без обладнання. До нього вдаються у випадку, коли лише один або кілька

учасників круглого столу, семінару, лекції потребують усного перекладу. Перекладач сидить поруч (або трохи позаду) учасника зустрічі і пошепки, фактично у вухо, синхронно перекладає те, що говорить виступаючий. Зазвичай кількість перекладачів у залі, які здійснюють переклад «шепотіння», не перевищує двох осіб, оскільки, якби перекладачів було більше, їхні голоси заважали б проведенню заходу. Такий переклад найчастіше передбачає недовгі за часом виступи.

Синхронний переклад з текстом в кабіні міг би вважатися вдалим синтезом перекладу з аркуша та синхронного перекладу. Але досвідчені перекладачі найчастіше і не заглядають у текст доповіді чи промови. Хіба що текст вони отримали за день чи кілька днів до конференції, і тоді в них була можливість ознайомитися із темою, термінологією, датами, власними назвами тощо. Але часто тексти, якщо і з'являються в кабіні з ласки організаторів, то відбувається це буквально в останні хвилини перед перекладом. Вигоди від того, що перед очима перекладача в кабіні є текст виступу, виявляються сумнівними. Нерідко промовець відхиляється від підготовленого тексту, і сліпе слідування друкованому тексту може призвести до кризової ситуації в перекладі. Тому текст в кабіні може допомогти зорієнтуватися в прецизійній інформації, але здійснювати замість синхронного перекладу переклад з аркуша не варто. В усному перекладі допускається (і навіть здебільшого є неминучим) втрата другорядної інформації за рахунок компресії вихідного тексту. Усному перекладачеві також, зазвичай, вибачають незначні відхилення від норм конкретної мови, особливо коли він перекладає на мову, яка не є рідною для нього.

Специфіка роботи над перекладом усних та письмових текстів

Основними прийомами при *усному перекладі* є компресія тексту і розвиток тексту.

Розвиток тексту - це вміння виокремити в реченні “згусток” смислу і розвинути (розгорнути) його за правилами мови перекладу. Переважно застосовується у послідовному перекладі.

Компресія тексту - трансформація вихідного тексту з метою надати йому більш стислої форми за рахунок спрощення синтаксичної структури тексту і вилучення надлишкових елементів. Широко застосовується у синхронному перекладі.

Перекладацький скоропис - система записів усного перекладача у процесі сприйняття мовлення, яка ґрунтується на фіксації думок, а не слів.

Охарактеризуємо ті *текстові жанри*, які найчастіше зустрічаються у

перекладацькій практиці.

Інформаційне повідомлення - зазвичай короткий текст, який містить загальнозначиму нову інформацію із галузі політики, культури, мистецтва, суспільного життя, спорту. Такий текст є типовим для засобів масової інформації. Цьому текстовому жанру притаманні такі особливості:

- Текст витриманий у межах літературної норми. Просторіччя, жаргон, високий стиль у ньому неприпустимі.
- Текст спеціалізований на передачі когнітивної інформації, тому тут важливо зберегти дати, власні і географічні назви, цифрові дані. Емоційна інформація обмежена, тому перевага надається нейтрально-оцінній лексиці.

Інтерв'ю - це публічний діалог, який складається з питань і відповідей, присвячений певній темі. Особливості цього текстового жанру:

- Когнітивна інформація накладається на емоційну, тому, поряд з нейтральною лексикою і граматикою, тут присутні емоційно-оцінні засоби.
- Особа, у якої беруть інтерв'ю, часто має яскраво виражену власну манеру, відхиляється від літературної норми, вживає улюблені слова і образи.
- Не усі репліки кореспондента можуть бути оформлені як питання, іноді - як твердження з долею сумніву чи просто твердження.

Переговори - це офіційна бесіда за участю двох чи більше сторін з метою розв'язання певних запланованих питань чи вироблення певного рішення. Особливості цього текстового жанру:

- Переговори - це вільне спілкування, у ході якого можуть виникати конфліктні ситуації. Дотримуючись нейтральної позиції, перекладач може випустити чи згладити певну інформацію при перекладі.
- У даному жанрі для перекладача важливо знати формули офіційного етикету і стилістику нормативного офіційного спілкування.
- Характерним є широке вживання юридичної і фінансової лексики.

Письмовий переклад. Специфіка письмових жанрів.

Науковий і технічний тексти - це спеціальні тексти науково-технічного характеру, складені згідно чітких вимог, які містять нові дані і

призначені для спеціалістів у даній галузі знань. Особливості даного жанру:

- Науковий текст служить для передачі когнітивної інформації, що спонукає перекладача викладати матеріал об'єктивно, логічно і компактно, використовуючи однозначні терміни, загальнонаукову лексику.
- Використання дієслівних форм теперішнього часу дає змогу представити інформацію як абсолютно об'єктивну.
- У даному жанрі поширені різноманітні засоби вираження пасивності стосовно формального підмета.
- Широко застосовуються спеціальні термінологічні і загальномовні скорочення.
- Синтаксичні структури наукового тексту характеризуються максимальною складністю і різноманітністю.

Інструкція - текст, основним призначенням якого є повідомити певну об'єктивну інформацію і рекомендувати пов'язані з нею необхідні дії.

В інформаційному складі інструкції домінує когнітивна інформація; тому матеріал викладається засобами консервативної літературної мови з низкою застарілих мовних зворотів; широко застосовуються терміни і тематична лексика.

- Текст характеризується підвищеною номінативністю.
- Численні наказові структури у текстах інструкцій відображають різний ступінь наказовості, що слід відобразити у перекладі.
- Скорочення представлені лише загальномовними лексичними скороченнями і термінологічними скороченнями.

Діловий лист - текст, комунікативним завданням якого є налагодження і підтримка контакту і повідомлення об'єктивної інформації. Особливості:

- Формули ввічливості в рамках офіційно-ділового стилю створюють позитивне емоційне оточення для когнітивної інформації.
- Когнітивна інформація подається шляхом застосування номінативного стилю, термінів, офіційно-ділового варіанта нейтральної письмової літературної норми з низкою застиглих мовних зворотів.
- Основний текст пишеться від 1-ої особи множини.
- Погляди викладаються за допомогою лексики з оцінною семантикою.

Документи фізичних і юридичних осіб - це тексти, необхідні для

підтвердження прав і повноважень осіб. Під час перекладу слід враховувати:

- Переклад здійснюється за аналоговим текстом документу в мові перекладу, тому одиницею перекладу є словосполучення чи речення.
- Домінантами перекладу є мовні засоби канцелярського різновиду письмової літературної мови: канцелярські кліше, складний синтаксис, номінативність стилю, форми теперішнього часу. Застосовуються переважно однозначні еквіваленти.
- Емоційна інформація відсутня.

Газетно-журнальний інформаційний текст - це текст, комунікативним завданням якого є передати нові відомості, нав'язавши читачеві їх оцінку. Особливості перекладу:

- Основна ознака тексту - клішованість засобів мовного вираження; кліше і фразеологізми перекладаються за допомогою варіантних відповідників.
- Когнітивна інформація, виражена незалежними від контексту мовними засобами (цифровими даними, власними назвами, назвами фірм, установ і організацій), передається при перекладі однозначними еквівалентами.
- Приховані цитати й алюзії перекладають за допомогою варіантних відповідників чи трансформацій, через коментування.
- Іронія як важлива риса газетно-журнального тексту передається за допомогою відтворення принципу контрасту.

Види словників та їх роль у перекладацькій практиці

Словники - це не лише довідники, але й елемент національної культури: адже у слові втілено багато граней народного життя. Все багатство й різноманіття лексичних запасів мови зібрано в словниках. Створення словників - завдання особливої галузі лінгвістичної науки - *лексикографії*. Існують різні види словників. Усі вони незамінні для професійного перекладача, який прагне відтворити текст чи комунікативне повідомлення якомога точніше: віднайти відповідний лексико-стилістичний еквівалент, правильно передати синтаксично-граматичну структуру, фразеологічні звороти «живої мови» тощо. Саме словники допомагають перекладачеві розібратися у всіх лінгвальних тонкощах та деталях як іноземної, так і своєї рідної мови, і тим самим шліфувати свою перекладацьку майстерність.

Залежно від змісту матеріалу і способу його опрацювання

розрізняють два типи словників: *енциклопедичні і філологічні*.

Енциклопедичні словники пояснюють не реєстрові слова, а позначувані ними відомості з різних сфер життя, науки, виробництва, мистецтва та характеризують відомих осіб, визначні історичні постаті. Крім загальних енциклопедичних словників, існують і спеціальні, присвячені певній галузі науки: економіці, математиці, медицині тощо.

У *філологічних / лінгвістичних словниках* предметом пояснення є слово. Залежно від того, з якої точки зору воно розглядається, лінгвістичні словники бувають різних видів:

1. *тлумачні словники*, у яких подається пояснення значень слів з точки зору їх вживання у сучасній мові;

2. *перекладні словники*, в яких власне зафіксований переклад лексичних одиниць однієї мови засобами іншої. Вони бувають двомовними, трьохмовними, чотиримовними.

3. *термінологічні*, в яких тлумачаться терміни з тієї чи іншої галузі науки. Вони бувають одно-, двомовні, перекладні.

4. *етимологічні словники*, в яких пояснюється походження, розвиток і первинне значення слова;

5. *орфографічний словник* подає правильний правопис, правильний наголос і правильні граматичні форми вміщених у ньому слів;

6. *орфоепічні словники* дають одночасно і властиву слову правильну вимову і наголос;

7. *словники іношомовних слів*, які подають слова і терміни, засвоєні з інших мов;

8. *історичні словники*, в яких подаються і роз'яснюються слова, що вживалися раніше і є застарілими (архаїзми);

9. *діалектологічні словники*, в яких подається лексика, вживана у певній місцевості, на певній території;

10. *фразеологічні словники*, в яких дається пояснення значень фразеологічних зворотів або подається їх переклад з однієї мови на іншу;

11. *синонімічні словники*, в яких подаються синонімічні ряди, або гнізда, повнозначних слів даної мови;

12. *частотні словники*, в яких фіксується частота вживання слів і словоформ на підставі дослідження текстів або записаних уривків усного мовлення;

13. *словники власних імен*, в яких фіксуються вживані у даній мові

власні імена;

14. *обернені або зворотні словники*, в яких слова розміщуються за алфавітом у зворотному порядку літер: не з початку слова, а з кінця;

15. *топонімічні словники*, в яких описуються назви географічних об'єктів;

16. *словники мови окремих письменників*, в яких подаються і пояснюються усі вживані в творах того чи іншого письменника слова, тобто лексичні засоби, властиві ідиостилу цього письменника.

Безумовно, усі названі філологічні словники є надзвичайно корисними для тих, хто вивчає мову, удосконалює її, професійно займається перекладацькою діяльністю, оскільки є джерелом правильного та адекватного підбору лексичних одиниць за ознакою змістового наповнення, фразеологічних зворотів; вони консультують з питань орфографії, стилістики, орфоепії, синонімічного вибору, етимологічної та історичної довідки тощо. Усе це створює передумови для якісного професійного перекладу усного та писемного мовлення.

2. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ОФІЦІЙНИХ ДОКУМЕНТІВ ТА ТЕКСТІВ ДІЛОВОЇ СПРЯМОВАНOSTI

Цей вид матеріалів *включає дипломатичні документи, комерційне листування, попередні постанови, укази, парламентські резолюції, матеріали конференцій та нарад*, тощо. Перекладач, який має справу з подібними матеріалами, несе велику відповідальність за точність перекладу, тому що на основі його перекладу часто приймаються важливі політичні рішення, уточнюються умови торговельних угод та ін. Дуже часто при перекладі офіційно-ділових матеріалів перекладач відмовляється від пошуків контекстуальних замін, надаючи перевагу дослівному перекладу тексту для того, щоб виключити можливі різночитання або неправильну інтерпретацію перекладу документів. У зв'язку з цією тенденцією в українську мову проникає низка дослівних перекладів з англійської мови, недопустимі при перекладі матеріалів іншого виду. Наприклад: *люди доброї волі* - *people of good will*; *місія доброї волі* - *good will mission*; *вільне підприємство* - *free enterprise*; *переговори на найвищому рівні* - *top level talks*.

Справа в тому, що для документів такого жанру характерне вживання великої кількості штампів, які стали традиційними. Як приклад, можна назвати такі звороти: *on behalf (від імені), the ambassador presents the compliments (посол висловлює повагу)*.

Перекладачеві потрібно добре знати штампи такого виду і обов'язково користуватися ними під час перекладу подібних текстів.

Особливість цього жанру - прагнення до стислості. Також для цього стилю характерна чіткість побудови, що забезпечує логічну структуру відокремлення однієї думки від іншої. Зазвичай великі розділи поділяються на статті, статті - на пункти, які як правило складаються з одного речення, що містить закінчену думку. Англійською мовою вживаються такі терміни: *chapter, section, subsection, article, point*.

Цей стиль характеризується великою кількістю термінів та понять, притаманних саме йому вищезазначеному стилю. За сукупністю мовних засобів та прийомів основними ознаками офіційно-ділового стилю є послідовність і точність викладу фактів, чіткість, однозначність та лаконічність висловлювань, наявність усталених словесних формул (наприклад, з метою, у зв'язку з, відповідно до, у порядку, згідно з та ін.), *вживання слів у прямому значенні, широке використання спеціальних термінів, дотримання прямого порядку слів у реченні тощо*.

Офіційно-діловий стиль за експресивним забарвленням називають холодним, нейтральним, оскільки він підкреслює ділові стосунки й не передає суб'єктивної оцінки того, що викладається. Тому характерною є відсутність будь-яких емоційно-експресивних засобів. Перекладач повинен пам'ятати про таку особливість. Наприклад, в інших жанрах слово —*reject*” може мати експресивне забарвлення і відповідати емоційно-оформленому дієслову —*заперечувати*”. Те ж саме дієслово в офіційно-ділових матеріалах має перекладатися стилістично нейтральним дієсловом: *Their claims were categorically rejected.* - *Їхні спроби були категорично відкинуті*.

У офіційно-діловому стилі дуже важливо дотримуватися наступних граматичних правил:

1. Слід обмежити вживання ускладнених синтаксичних побудов речень з дієприкметниковими і дієприслівниковими зворотами.
2. Стислість викладу досягається шляхом заміни складних речень простими, а також за допомогою усунення дієприкметникових і дієприслівникових зворотів і вживання загальноприйнятих скорочень.
3. Вживання безособових і наказових форм дієслів у формі теперішнього часу із зазначенням позачерговості, постійності дії.
4. Слід звести до мінімуму використання складних речень із сурядним та підрядним зв'язком, натомість широко використовуються безсполучникові, прості поширені речення.

Належність тексту оригіналу до особливого функціонального стилю може впливати на характер перекладацького процесу і вимагати від перекладача застосування особливих методів та прийомів. Під час перекладу текстів офіційно-ділового стилю ми зустрічаємося з багатьма лексичними та граматичними труднощами, причинами існування яких перш за все є розбіжності в картині світу англійської і української мов, а відтак - відсутність в мові перекладу відповідників нових термінів, особливості багатозначності англійських і українських слів, особливості словотвору і термінотворення в англійській та українській мовах та ін. Стійкість і чіткість побудови речень допомагає легко розпізнати трансформації та конструкції, що мають місце у текстах оригіналах і їх відповідниках. Проте, у деяких випадках, стикаючись з

термінологією текстів офіційно-ділового стилю, необхідно вміти адекватно підібрати певний вид перекладу. Саме тому, досліджуючи переклад текстів офіційно-ділового стилю, дуже важливо відмітити, які конструкції вживаються найчастіше, і який спосіб передачі матеріалу слід застосовувати в тій чи іншій ситуації. До таких перекладацьких прийомів ми відносимо конкретизацію та генералізацію значення слова, додавання або вилучення слова та перестановку слова.

Особливості перекладу суспільно-політичної літератури. Переклад текстів преси (газетно-публіцистичний стиль)

Матеріали газетно-інформаційного жанру складають основний зміст суспільно-політичної літератури. Перекладачу суспільно-політичної літератури часто доводиться перекладати статті та замітки з англійських та американських газет, тому перекладач має бути добре ознайомлений зі стилістичними особливостями таких матеріалів.

Газета - засіб інформації, а також засіб впливу на широку та неоднорідну аудиторію читачів. Так як газету зазвичай читають в умовах, коли важко зосередитись (в метро, за обідом, після роботи і т.п.), то існує необхідність подавати матеріал стисло, але повідомивши всю необхідну інформацію. В газетно-інформаційному стилі дуже часто вживаються власні назви, імена, що роблять повідомлення більш конкретним, описуючи якісь події на певній місцевості, що стосуються певних людей або установ.

Ще однією особливістю цього жанру є намагання журналістів зробити сухе повідомлення більш емоційно яскравим за рахунок вживання в тексті жаргонізмів. Зазвичай при перекладі вони не передаються.

Особливістю американських газет є заголовки газетних матеріалів.

Автори статей докладають максимум зусиль аби заголовок статті складався з якомога меншої кількості слів, але при цьому передавав інформацію про яку йдеться і привертав до себе увагу читача. Перекладач має добре зрозуміти зміст газетного заголовку та вміти гарно та правильно його передати з мови оригіналу на мову перекладу, адже заголовок може мати і подвійний зміст.

Перекладач має постійно пам'ятати про особливості вживання часових форм в заголовках. Сучасні американські газети використовують неперфектні часи. Коли мова йдеться про дію, яка вже відбулась, але в недалекому минулому, то використовується теперішній час, така форма ніби наближує читача до певних подій в минулому. Для позначення майбутнього часу в заголовках часто використовується інфінітив.

Ще однією проблемою при перекладі газетних заголовків є різні скорочення. Скорочення, які можна зустріти в американській пресі, можна розділити на кілька груп. Перша і найбільш чисельна група включає в собі скорочення назв партій, організацій, різних посад: *FBI - Federal Bureau of Investigation* = ФБР, *NAM* = Національна асоціація підприємців = НАМ, *Gov* = Governor, *D.A.* = District Attorney, *Sen.* = Senator, *Rep* = Representative.

Також часто зустрічаються скорочення назв міжнародних організацій: *U.N.* = *United Nations*, *NATO* = *North Atlantic Treaty Organization* та багато інших. При перекладі скорочень перекладач має дотримуватись таких правил, по-перше, багато скорочень назв міжнародних організацій мають свій еквівалент в українській мові, а якщо назва організації не відома реципієнту, то перекладач може подати скорочення перекладу назви, але в дужках подати повний варіант. Також перекладач має враховувати і те, що деякі скорочення можуть писатись однаково, але в повному варіанті будуть стосуватись різних назв: *PM* ~ *Prime Minister* або ж *Police Magistrate*.

Специфіку газетно-інформаційних матеріалів складають вже вищезгадані кліше, а також фразеологізми. Суспільно-політичний стиль більше ніж будь-який інший стиль є наближеним до художньої літератури. В суспільно-політичних текстах, статтях, оглядах широко використовується образна фразеологія. Характеризуючись метафоричністю, вона надає висловлюванню виразності, яскравості, своєрідності. За способом перекладу на українську мову образну фразеологію можна умовно розділити на чотири групи:

- Фразеологізми, що мають повний відповідник в українській мові і повністю калькуються при перекладі: *a domino effect* - ефект доміно;

- Фразеологізми, які образно частково не співпадають з українськими: *to buy a pig in a poke* - купити kota в мішку;
- Фразеологізми, при перекладі яких образ повністю змінюється: *to hang hire* - призупинити роботу;
- Фразеологізми, які перекладаються нейтральною лексикою: *to cut no ice* - нічого не добиватись.

Отже, переклад суспільно-політичної літератури характеризується певними специфічними особливостями, які перекладач обов'язково повинен враховувати при перекладі.

3. СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ. ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ЛЕКСИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Переклад - відтворення оригіналу засобами іншої мови із збереженням єдності змісту і форми. Переклад може бути адекватним, тобто таким, який є відповідним тексту оригіналу й виражає ті ж комунікативні установки, що й оригінал та неадекватним.

Лексичні трансформації використовуються головним чином через те, що об'єм значень лексичних одиниць мови оригіналу та мови перекладу не співпадає. Немає таких двох мов, чиї смислові одиниці - морфеми, слова і стійкі словосполучення, повністю співпадали б у всьому об'ємі своїх значень.

Під час передачі значення слова в перекладі зазвичай доводиться вибирати між декількома можливостями перекладу.

Існує три найхарактерніші випадки, що призводять до цього:

1. У мові перекладу немає словникового відповідника того або іншого слову оригіналу (взагалі або в даному його значенні).
2. Відповідність є неповною, тобто лише частково покриває значення слова мови оригіналу.
3. Різним значенням багатозначного слова оригіналу відповідають різні слова в мові перекладу.

Саме у таких випадках часто застосовуються такі прийоми, як:

- транскодування (транскрипція і транслітерація) - це такий спосіб перекладу, коли звукова та/або графічна форма слова вихідної мови передається засобами абетки мови перекладу. Дуже часто транскодування застосовується при перекладі власних та географічних назв, назв газет, журналів чи компаній: *Walter* - *Вальтер*, *Worcester* - *Ворчестер*, *Brighton* - *Брайтон*, *Times* - *Таймс*, *International Herald Tribune* - *Інтернешнл Херальд Тріб'юн*, *Chemical Abstracts* - *Кемікл Ебстректс*, *Coca-Cola* - *Кока-Кола*, *Texasco* - *Тексако*, *Sony Corporation*

- Соні корпорейшн, hacker - хакер, interface - інтерфейс, computer - комп'ютер, port - порт, adapter - адаптер, assembler - асемблер, cursor - курсор, supervisor - супервізор, upgrade - апгрейд, user - юзер;

- калькування - дослівний або буквальний переклад. Наприклад, "skyscraper" - хмарочос. Часто використовується і напівкалькування, що являє собою часткове запозичення слів та виразів, які складаються частково з елементів вихідної мови, частково з елементів мови перекладу. Наприклад: Cape of Good Hope - Мис Доброї Надії, New South Wales - Новий Південний Уельс, processhandling procedure - процедура управління процесом, peer view instances - рівноправні екземпляри видимого елемента, disc storage - дискова пам'ять, current drive - поточний дисковод, image recognition

- розпізнання зображення;

- лексико-семантичні заміни - це спосіб перекладу лексичних одиниць іноземної мови шляхом використання одиниць мови перекладу, які не збігаються за значенням з початковими, але можуть бути виведені логічно. Основними видами подібних заміни є конкретизація, генералізація і модуляція.

Конкретизація - це заміна слова або словосполучення мови оригіналу з ширшим значенням словом або словосполученням мови перекладу з вузьким значенням. Наприклад: At the by-election victory went to the Labour candidate. - На додаткових виборах перемогу отримав кандидат від партії лейбористів. The rain came in torrents. - Пішов сильний дощ.

Генералізація - заміна одиниці мови оригіналу, що має вузьке значення, одиницею мови перекладу, яка має ширше значення. Приклад: counter proposal - контрпропозиція. He comes over and visits me practically every weekend. - Він частенько навідує мене, практично кожен тиждень.

Модуляція або смисловий розвиток - це заміна слова або словосполучення мови оригіналу одиницею мови перекладу, значення якої логічно виводиться із значення початкової одиниці. Наприклад:

I don't blame them. - Я їх не звинувачую/ Я їх розумію (за допомогою модуляції).

He's dead now. - Він мертвий/ Він вже покійник(за допомогою модуляції).

Описовий переклад - це такий прийом перекладу, коли слово замінюється в мові перекладу словосполученням, яке адекватно передає зміст цього слова, при цьому опис не повинен бути надто докладним і складним. Приклад: native mode - режим роботи у власній системі команд; processor-specific code - програма, прив'язана до певного процесора; non-mouse program - програма, яка не підтримує роботу з мишкою; nucleus - ядро

операційної системи.

Антонімічний переклад - прийом перекладу, який полягає у передачі поняття протилежним, часто із запереченням, тобто антонімом українського відповідника даного слова. Наприклад: *take your time* - не поспішай, *take it easy* - не хвилюйтеся / не беріть до голови / серця, *mind your own business* - не твоє діло/ не втручайся в чужі справи, *to keep one's head* - не розгубитися, *to have clean hands in the matter* - не мати (ніякого) відношення до якоїсь справи, *hang on, please* - не кладіть трубку, *keep off the grass* - не ходіть по газонах, *I meant it* - я й не прикидався, *I'm not kidding* - я серйозно вам кажу /я не жартую.

Переклад термінів, архаїзмів, неологізмів

Термін - емоційне нейтральне слово чи словосполучення, яке вживається для точного вираження поняття та назв предметів.

Основні прийоми перекладу термінів:

1. *Прийом опису*: *the commercial acid* - кислота, що надходить у продаж.

2. *Прийом калькування*: *low-noise engine* - малошумний двигун.

3. *Прийом транскрибування* (застосовується для передачі назв форм або корпорацій): *Special System Industry*.

4. Переклад з використанням різних прийменникових конструкцій: *Data processing equipment* - обладнання для обробки даних.

Існують терміни які не допускають дослівного перекладу, хоча мають еквіваленти у рідній мові. Такі терміни відрізняються від компонентів еквівалента рідною мовою: *Mixed melting point* - температура плавлення суміші.

Архаїзмами у загальному визначенні називаються слова, що вийшли з широкого вжитку й перейшли до так званого пасивного запасу лексики національної мови. Від інших застарілих слів, зокрема історизмів, архаїзми таким чином відрізняються тим, що мають у сучасній мові синоніми: *уста* — *губи*; *рать* — *військо*; *злато* — *золото*.

До архаїзмів відносять слова і вирази, які застаріли і не використовуються в сучасній мові тому, що мають відповідні "сучасні" синоніми, як, наприклад: *whilome* - *formerly*, *methinks* - *it seems to me*, *yon* - *there*, *habit* - *dress*, *to throw* - *to think* і т.д.

З іншого боку, до архаїзмів відносять такі слова, які не мають синонімів тому, що поняття, які вони позначали перестали відігравати будь-

яку роль у сучасному житті суспільства. Наприклад, такі слова української мови як *щит, булава, данина, причілок*; в англійській мові: *gorge/- металевий комір для захисту шиї; thane - англо-саксонський лорд(феодал); yeoman - офіцер королівського війська, і т. д.*

Ці слова не зникають із словникового складу мови, вони тільки обмежені в своєму вжитку сферою історичних романів, нарисів і досліджень з історії відповідних періодів. Таким чином, видається доцільним розділити архаїзми на слова старовинні або забуті, які є термінами старовини і "воскресають" тільки в особливих стилістичних цілях у сучасній літературній мові, і слова застарілі, тобто ті, що ще не втратили свого значення у системі лексики сучасної літературної мови.

Виходячи зі сказаного, можна зробити висновок, що існує два трактування архаїзмів: широке і вузьке. Згідно вузького розуміння, склад архаїзмів обмежується, як правило, власне архаїчної лексикою. За широкого розуміння, до складу архаїзмів входять історизми, застарілі, рідковживані слова. Враховуючи тенденції розвитку архаїчної лексики, вузьке розуміння архаїзмів здається більш виправданим.

Неологізми - це нові слова чи нові значення уже наявних слів у мові, що з'являються з розвитком суспільства і появою нових понять. Нове слово може бути новим або за формою, або за змістом, або й за формою, і за змістом. Виходячи із цього, прийнято розрізняти: 1) **власне неологізми** (нова форма й новий зміст) - *telecommuter, audiotyper*; 2) **перенайменування** (нова форма - уже відомий зміст) - *sudser (soap opera), big (cancer)*; 3) **переосмислення** (уже наявна в мові форма - новий зміст) - *acid (narcotics), bread (money), box (TV- set)*. Перші дві групи припускають використання внутрішніх ресурсів англійської словотворчої системи. До них же можна додати й так звані фонологічні неологізми, тобто штучно створювані конфігурації звуків. Найчастіше це терміни або товарні знаки, часто з'єднання з морфемами грецького або латинського походження (*acryl, perlon*). Словниковий склад англійської мови продовжує поповнюватися.

Способи утворення неологізмів:

- За допом. суфіксів, префіксів, складання основ: *denuclearize* - позбавлення ядерної зброї; *Has-been* - політик, що втратив вплив.
- Переосмислення слів і надання їм нових значень: *egg, Summit*.
- Запозичення з інших мов: *perestroika, glasnost, Tranche* (транш).
- Скорочення (аббревіатура та акроніми).
- Конверсія - перехід слова з однієї частини мови в іншу (іменник ^ дієслово). *The gap is to be bridged in the near future.* - *Цей розрив потрібно*

подолати якнайшвидше.

Способи перекладу неологізмів:

Транскодування: know-how - ноу-хау, inauguration - інавгурація, punk - панк, ombudsman - омбудсмен.

Калькування - це спосіб перекладу, який найчастіше застосовується під час перекладу еквівалентних понять у двох мовах або для позначення поняття, яке нещодавно з'явилося у мові. Таким способом перекладається переважно еквівалентна лексика. Наприклад, *workaholic* - *трудоголік*, *antihero* - *антигерой*.

Описовий переклад використовується, коли в мові перекладу не існує слова відповідника, наприклад: middle-of-the-roader - прихильники поміркованого курсу. Приблизний переклад означає, що під час перекладу зберігається основне значення слова, проте у мові-мети слово відрізняється від мови оригіналу лексичним фоном. Наприклад, perd - неприємна, неприваблива людина; buddy - друг, товариш; weeb - нікчема, scumbag - покидьок, shell - безпритульний, wimpr - слабка людина, невдаха.

Переклад інтернаціоналізмів та псевдоінтернаціоналізмів

Інтернаціоналізми або інтернаціональні слова - це слова або вислови, які належать до спільного за виникненням фонду ряду мов, близьких за походженням або подібних за своїм культурним розвитком. Вони зазвичай або запозичені безпосередньо з якогось джерела, або через іншу мову.

З точки зору перекладача ці слова можна умовно розділити на дві групи. Перша - це власне інтернаціоналізми, які мають одне і те ж значення у мовах оригіналу та перекладу, наприклад:

англ. sport - укр. спорт

англ. football - укр. футбол

Ці слова співпадають як за формою, так і за значенням і в мові перекладу існують еквіваленти для їх перекладу. Враховуючи це, переклад власне інтернаціоналізмів не створює для перекладача ніяких труднощів.

Друга група - так звані *псевдоінтернаціоналізми* - в українській мові мають:

- 1) зовсім інше значення, ніж в інших мовах;
- 2) вужче значення;
- 3) ширше значення.

Передача слів першої групи викликає певні труднощі. Перекладач, природно, згадує, перш за все, однокорінне слово, яке, однак, в українській мові має інше значення. Наприклад:

complexion - the natural colour or appearance of the skin on your face, а не *комплексія* - будова тіла;

compositor - someone who arranges letters on a page before they are printed, а не *композитор* - автор музичного твору;

decade - a period of ten years, а не *декада* - проміжок часу в десять днів, десятиденка.

Прикладом другої групи може служити слово *meeting*, яке далеко не завжди відповідає українському слову *мітинг*. Основне значення англійського слова - *an event at which people meet to talk and decide things*. Наприклад, *a meeting of old friends*. Значення *політичні збори* є вторинним.

Слова цієї групи є особливо небезпечними для перекладача, оскільки вони є інтернаціональними тільки в одному із своїх значень. До них відносяться багато слів, які означають професію, рід занять: *director* - 1. one of the committee of top managers who controls a company; 2. the person who gives instructions to the actors, cameraman in a film or a play; 3. someone who is in charge of a particular activity or organization. Порівняємо: *директор* - керівник установи, підприємства чи навчального закладу.

president - 1. the official leader of a country that does not have a king or a queen; 2. the person in charge of a club, college, government department, etc; 3. AmE the head of a business, bank etc; 4. head of the meeting. Порівняємо: *президент* - 1. виборний голова, керівник товариства, організації, установи тощо; 2. в ряді країн глава держави.

student - 1. someone who is studying at a school, university etc; 2. be a student of smth - to be very interested in a particular subject. Порівняємо: *студент* - учень вищого навчального закладу.

З наведених прикладів видно, як уважно потрібно перекладачеві перевіряти по контексту та словнику значення подібних слів.

Прикладом третьої підгрупи може служити слово *бригадир*, яке, крім значення *військове звання*, має в українській мові ще й значення *керівник виробничого підрозділу (бригади)*. В англійській мові однокорінне слово *brigadier* має тільки одне значення - *a high military rank in the British army or the person who has this rank*.

Псевдоінтернаціональні слова другої і третьої груп часто бувають нездоланною проблемою для недосвідчених перекладачів. Недарма їх називають "удаваними або фальшивими друзями перекладача" (translator's

false friends). Зустрічаючись з ними, перекладач мимоволі згадує етимологічно тотожне українське слово і забуває, що його значення та вживання не співпадають із значенням та вживанням відповідного англійського слова.

4. ПЕРЕКЛАД СЛІВ-РЕАЛІЙ

Реалії - це предмети чи явища матеріальної культури, етнонаціональні звичаї, обряди, а також історичні факти чи процеси, що зазвичай не мають еквівалентів в інших культурах.

Існує декілька класифікацій реалій за основними ознаками. За предметною ознакою виділяють:

1. Географічні реалії:
 - назви об'єктів фізичної географії (мусон, сопка, торнадо);
 - назви об'єктів, пов'язаних з діяльністю людини (ранчо, дувал);
 - назви ендеміків (секвойя, ігуана, ківі, кенгуру).
- . Етнографічні реалії:
 - побутові (кімоно, лапті, сомбреро, щі, чебуреки, кумис, ель);
 - трудові (ковбой, передовик, бригадир, мачете, бумеранг);
 - назви понять культури та мистецтва (кобза, коляда, гейша);
 - етнічні поняття (козак, янкі, кокні, гуцул, баск, бош);
 - міри та гроші (фунт, франк, акр, четверть, бушель).
- . Суспільно-політичні реалії:
 - поняття, пов'язані з адміністративно-територіальним устроєм (хутор, губернія, штат, воєводство, аул);
 - найменування носіїв та органів влади (сейм, кнесет, віче);
 - воєнні (конунг, гетьман, хан, самурай, легіон);
 - найменування організацій, титулів, станів, каст, суспільно-політичних організацій (більшовики, торі, кріпак, князь, йомен).

Щодо місцевої класифікації реалій, то в площині однієї мови слід розрізняти свої та чужі мовні реалії, які, в свою чергу, поділяються на національні (відомі всім жителям держави, всьому народу), локальні (які належать до певної говірки чи діалекту), мікролокальні (характерні для певної місцевості). З позиції двох мов реалії поділяються на зовнішні, які є однаково чужими для цієї пари (наприклад, «самурай» для української та англійської мов), та реалії, чужі для однієї мови та свої для іншої («рада» для української та російської мов).

З погляду перекладознавчого доречно провести поділ реалій в

історико-семантичному та структурному планах.

З історико-семантичного погляду виділяються:

- 1) *власне реалії*: укр. коломийка, трембітар, постолы, перебудова; англ. Halloween, a gifted child (у США особливо здібна дитина, для якої, з дозволу батьків, опрацьовується спеціальна шкільна програма) та ін.;
- 2) *історичні*: укр. щезник, свячений; англ. the Black and Tans (“чорно-руді”- англійські каральні загони в Ірландії в 1920-1923) та ін.

У структурному плані виділяються:

1) реалії-одночлени: **укр. вечорниці, криничар; англ. a sheriff, a maurole (“травневе дерево”- “стовп, прикрашений квітами, різнобарвними прапорцями, довкруги якого танцюють в першу неділю травня у Великобританії”)** та ін.

2) *реалії-полічлени* номінативного характеру: укр. курна хата, братська могила; англ. a banana split, St. Valentines Day, a ticket day, ін.

3) *реалії-фразеологізми*: укр. стати під вінок, на панщині бути; англ. to reach the woolsack, to enter at the Stationer's hall та ін.

При перекладі реалій існує дві труднощі:

1) відсутність у мові перекладу відповідника (еквівалента, аналога) із-за відсутності у носіїв цієї мови об’єкта, який ця реалія позначає;

2) необхідність передати не лише предметне значення (семантику) реалії, а також і її колорит (конотацію) - її національне і історичне забарвлення.

У практиці перекладу зустрічаються такі засоби передачі реалій:

I. *транс кодування* (транскрипція, транслітерація);

II. *переклад* (заміна, субституція):

1. Введення неологізму :

A) калька;

Б) пів калька;

В) освоєння;

Г) семантичний неологізм.

2. Приблизний переклад:

A) відповідність за родом та видом;

Б) функціональний аналог;

В) опис, пояснення, тлумачення.

3. Контекстуальний переклад.

Розглянемо ці засоби перекладу більш докладно:

I. *Транскрипція реалії* передбачає механічне перенесення реалії із іноземної мови в перекладацьку графічними засобами останньої із

максимальним наближенням до оригінальної форми: *англ. Whig - рос. «віг»*.

Транслітерація реалії передбачає передачу літер, які складають слово мови оригіналу, літерами мови перекладу: *Waterloo - Ватерлоо, Murray - Муррей*.

II. *Переклад реалії* (або заміна, субституція) як засіб передачі її на перекладацьку мову вживають у тих випадках, коли транскрипція (транслітерація) за тих чи інших умов неможлива або небажана.

Запровадження неологізму - найбільш придатний після транскрипції шлях збереження змісту й колориту реалії шляхом створення нового слова (або словосполучення) інколи вдається добитися такого ж ефекту. Такими новими словами, в першу чергу, можуть бути кальки та напівкальки.

А) кальки - це запозичення шляхом буквального перекладу (дуже часто по частинам) слова або звороту з наступним складанням перекладених частин без будь-яких змін: *Skyscraper - хмарочос; misleader - лжекерівник*.

Б) напівкальки - це свого роду часткові запозичення, нові слова або усталені словосполучення **з власного матеріалу, а частково з матеріалу іншомовного слова:** *Carpet-bagger - саквояжник* (сіверянин, який добився впливу та багатства на Півдні).

При калькуванні існує небезпека появи в перекладі *буквалізму*, який зовсім непотрібен. І перекладач повинен використовувати цей засіб перекладу лише тоді, коли в українській мові дійсно відсутнє відповідне слово або словосполучення.

В) освоєння - це адаптація іншомовної реалії; тобто надання їй на основі іншомовного матеріалу вигляду рідного слова: *Fr. Concierge - консьєржка; нім. Walkure - валькірія*.

Г) семантичний неологізм - це нове слово або словосполучення, “вигадане” перекладачем і яке дозволяє передати смисловий зміст (склад) реалії. Від кальки його відрізняє відсутність етимологічного зв’язку з оригінальним словом: *Seven-league boots - чоботи-швидкоходи*.

Спосіб перекладу реалій-неологізмів найменш використовується: причина досить очевидна - творцем мови є народ і дуже рідко - окремий автор.

2. *Приблизний переклад* реалій застосовується частіше ніж будь-який інший спосіб. Застосовуючи цей спосіб, удається, хоча і не досить точно, передати предметний зміст реалії, але колорит дуже часто є утраченим, тому що відбувається заміна очікуваного конотативного еквіваленту на

нейтральний за стилем, тобто на слово або словосполучення з нульовою конотацією. Можливі декілька випадків:

А) *принцип заміни* одиницею відповідно роду та виду дозволяє передати зміст реалії одиницею з більш поширеним (дуже рідко - більш вузьким) значенням, підставляє родове поняття замість видового (прийом генералізації): *Cottage* - *будинок*.

Б) *функціональний аналог* - це шлях перекладу реалій, що дозволяє, наприклад, одну гру, незнайому читачу, “замінити іншою, знайомою”: *Baseball* - *ланта*, *cricket* - *ланта*.

Часто функціональний аналог є зручним для передачі реалій- мір, зокрема, коли вони призначені для створення у читача якихсь якісних уявлень: *сто пудів* - *дуже важкий*, *пара фунтів* - *небагато*.

В) опис, пояснення, тлумачення, як спосіб приблизного перекладу застосовується у тих випадках, коли немає іншого шляху: поняття, яке не може бути передане транскрипцією, доводиться просто пояснювати: *The boys were playing fly up* - хлопчики грали у м'яча; *puff*- гра в кості.

Приблизний переклад реалій не є адекватним, передає зміст відповідної одиниці не повністю, а що стосується національного і історичного колориту, то про нього читач може здогадуватися.

4. *Контекстуальний переклад* звично протиставляють “словниковому перекладу”, зазначаючи, таким чином, відповідності, які слово може мати в контексті на відміну від наданих у словнику.

Переклад назв установ, підприємств, навчальних закладів

З точки зору перекладу всі назви можна поділити на три групи:

I. Назви, де *всі компоненти перекладаються*. Сюди належать словосполучення, що не містять власного імені: позначення деяких навчальних закладів, громадських наукових та технічних організацій та установ, лабораторій інститутів, програм, проектів:

School for International Training - Інститут міжнародної підготовки;

Council of Economic Advisers - Рада економічних консультантів;

Free University - Вільний Університет;

Institute of Biochemistry - Інститут біохімії

Car Development Centre - Центр проектування автомобілів.

Якщо ж до складу назви входить антропонім, то у перекладі додається слово імені: *M. Planck Institute* - Інститут ім. М. Планка *Bertran Russel Centre* - Центр імені Бертрана Расселла.

II. Назви, де **всі компоненти транскодуються**. До цієї групи, як правило належать назви підприємств та журналів: *The Times* - *Таймс* *Interational Herald Tribune* - *Інтернешенел Геральд Тріб'юн*.

Однак і тут існує традиційна передача стосовно відомих історичних видань, які передаються калькуванням:

"L'Ami du Peuple" - "Друг народу" (газета, яку видавав Ж.-П.Марат)
"Rheinischen Zeitung" - "Рейнська газета" (редактор - К.Маркс)

При передачі назв наукових журналів, досить часто поряд з транскодуванням застосовують і калькування:

"Chemical Abstracts" - "Кемікел ебсрєктс" ("Хімічний реферативний журнал")
"SolidState Physics" - "Солід стейт фізікс" ("Фізика твердого т...

Деколи до назви додається загальний іменник, який визначає вид *підприємства*: *Intelligent Systems* - (компанія) Інтеліджент Системз; *Apple Computers* - (компанія) Епл Комп'ютерз; *Dow Chemical* - (концерн) Доу Кемікал; *Coca-Cola* - (компанія) Кока-Кола.

Якщо загальний елемент входить до складу назви (*company, corporation*), то він не перекладається: *Harris Paint Company* - *Гарріс ПейнтКомпані*; *Sony Corporation* - Соні Корпорейшн.

Абревіатури у складі назв підприємств звичайно транскрибуються:

LG-Компанія Ел-Джі; *CHC Ltd.* - Сі-Ейч-Сі Лімітед.

III. Назви, де *один або більше елементів* передаються за допомогою *транскодування* (транслітерування або транскрибування). До цієї групи належать, зокрема, назви вищих навчальних закладів, іменних лабораторій, дослідницьких інститутів:

University of Vienna - Віденський університет;

Simon Fraser University - Університет імені Саймона Фрейзера;

Eastern Montana College - Коледж Східної Монтани.

Переклад назв вищих навчальних закладів може містити окремі труднощі. А саме, варто звернути увагу на присутність топонімів (географічних назв) та антропонімів (власних назв людей) у їх складі. За наявності таких:

а. до назви додається слово штат, провінція, місто *тощо*: *University of Texas* - Університет штату Техас;

б. топонім-іменник перетворюється у відповідний прикметник: *University of California* - *Каліфорнійський університет*;

с. *антропонім* вводитьсь словом імені або іменником у родовому відмінку: *John Brown University* - Університет імені Джона Брауна / Університет Джона Брауна.

При перекладі назв окремих організацій спостерігається деяка неоднозначність: як правило, вони перекладаються, але зустрічаються й випадки транскодування:

Federal Bureau of Investigation - Федеральне бюро розслідувань; Central Intelligence Agency - Центральне розвідувальне управління; *але*: Scotland Yard - Скотланд Ярд.

5. ПЕРЕКЛАД СКОРОЧЕНИХ НАЗВ

Абревіатура (*лат. abbrevio - скорочую*) - складноскорочені слова, утворені з перших літер або з інших частин слів, що входять до складу назви чи поняття. Головна задача скорочень - це економія мовленнєвих зусиль та економія обсягу писемного тексту. Варто виділити основні види скорочень та звернути увагу на їх побудову та особливості.

Лексичні скорочення

Найчастіше зустрічаються кінцеві усічення типу *exam, doc, gym* (з *examination, doctor, gymnasium* відповідно). Усічення типу *plane, phone* (з *airplane, telephone*) називаються початковими, а приклади *frig* або *flu* (з *refrigerator, influenza*) ілюструють так звані кінцево-початкові усічення. Значна частина отриманого в результаті слова залишається незмінною, хоча стилістична приналежність змінюється у бік зниження. Можливі й деякі орфографічні зміни (*mike - microphone, ambish - ambition, etc.*).

Графічні скорочення та напівскорочення

Графічні скорочення також численні й вживаються для позначення мір, одиниць або величин (*kg, km, mph, Dr, Mr, etc.*) Наприклад: *i.e.* (латинське *id est*, англійське *that is*), *e.g.* (латинське *exempli gratia*, англійське *for example*), *etc.* (латинське *et cetera*, англійське *and so on*). Специфічно англійський підтип скорочень - напівскорочення, тобто комбінації акроніма одного члена словосполучення із повною основою іншого. Наприклад: *A-bomb - atomic bomb, V-day - Victory Day*.

Скорочення

Для утворення абревіатур використовується лише перші літери слів, що входять до складу початкових термінологічних груп: *FOB - free on board; ASAP - as soon as possible*. Коли мова йде про скорочення, слід також згадати:

а) Використання приголосних (першої і останньої або першої, середньої і останньої) для скорочення слова: *ctr (centre); fwd (forward); jr (junior); shtg (shortage); rqs (requirements); ppd (prepaid)*.

б) використання початкового складу: *libs* (liberals) - ліберали; *dept* (department) - департамент; *nukes* (nuclear weapons) - ядерна зброя;

в) змішані скорочення: *ALGOL* (Algorithmic Language) - алгол (алгоритмічна мова); *ATM machine* (automated teller machine) - банкомат; *E-mail* (Electronic mail) - електронна пошта; *M-way* (motorway) - автошлях; *X-rays* - рентгенівські промені.

Літери в якості складових частин неологізмів можуть і не бути скороченням. Самі по собі вони що-небудь позначають: *H-bomb* (Hydrogen Bomb) - воднева бомба; *T-shirt* - футболка з короткими рукавами у вигляді літери Т; *U-turn* - розворот машини на 180 градусів, тобто у вигляді літери U; *Y-intersection* - перехрестя доріг у вигляді літери Y; *X-ing* (Crossing) - перехід. Інтернет-аббревіатури

Окрему групу аббревіатурних скорочень складають аббревіатури, що виникли під час листування у всесвітній мережі Інтернет. Найбільш поширені з них такі: *OBTW* - Oh By The Way - о, доречі; *OTOH* - On The Other Hand - з іншого боку; *PLS* - Please - будь ласка; *RBTL* - Read Between The Lines - читати між рядками; *TAFL* - Take; A Flying Leap - відсилаю повітряний поцілунок; *TIA* - Thanks In Advance - заздалегідь спасибі; *TKVM* - Thank You Very Much - дуже дякую *та ін.*

Якщо скорочена письмова форма пишеться та читається як звичайне англійське слово, то сформоване у такий спосіб слово називається **акронім**. Акроніми утворюються з початкових літер слів, що входять у словосполучення, об'єднане загальним змістом. Наприклад: *AIDS* - *acquired immune deficiency syndrome*; *USA* - *United States of America*. Цей спосіб формування нових слів стає все більше популярним в майже всіх галузях людської діяльності і особливо в політичному й технічному словниках. Наприклад: *U. N. O.*, також *UNO* [*'ju:nou*] - *United Nations Organization*; *NATO* - *the North Atlantic Treaty Organization*; *SALT* - *Strategic Arms Limitation Talks*.

Інша підгрупа складається із початкового скорочення з буквеним збереженням читання, тобто як ряд літер. Вони також зберігають кореляцію зі зразками. Наприклад: *B. B. C.* [*'bi:'bi: 'ci:]* - *the British Broadcasting Corporation*, *G. I.* [*'dzi: 'ai]* - *Government Issue*.

Використання аббревіатур створює певні труднощі під час перекладу, а саме:

1. перекладачеві необхідно знати, як розшифровується та чи інша аббревіатура, тобто, яка реальність ховається за нею;

2. перекладач має знати, чи існує в мові, якою здійснюється переклад,

готовий відповідник власне аббревіатури й реалії, яку воно позначає.

Одні аббревіатури транскрибуються відповідно до мови оригіналу, інші - наново створюються. Наприклад, NATO - НАТО (Північно-атлантичний альянс), OAS - ОАД (Організація американських держав). Слід пам'ятати, що іноді доцільно перекладати аббревіатури лише через описовий переклад: MP (Member of Parliament) - член парламенту, VIP (Very Important Person) - дуже важлива персона, BP (Верховна Рада) - the Supreme Council.

Переклад фразеологізмів

Фразеологізми — (фразеологічні звороти) стійкі словосполучення, які сприймаються як єдине ціле і вживаються носіями мови в усталеному оформленні. Існують такі способи перекладу фразеологічних одиниць:

1. переклад фразеологічним еквівалентом,
2. фразеологічним аналогом,
3. калькуванням,
4. описовим перекладом,
5. контекстуальними замінами

Фразеологічний еквівалент. Такі образні фразеологічні одиниці в рідній мові, які повністю відповідають по змісту якому-небудь англійському фразеологізму і які базуються на одному з ним образі, перекладаються за допомогою еквівалентів (інтернаціональні вирази, які несуть біблійно-міфологічний чи літературний характер):

Strike while the iron is hot. - Куй залізо, поки гаряче. An old dog will learn no new tricks. — Старого пса новим фокусам не навчиш.

Фразеологічні аналоги. Кількість образних фразеологічних одиниць, які співпадають по змісту та образності в англійській та рідній мовах, порівняно невелика. Значно частіше перекладачеві треба використовувати український фразеологізм, аналогічний по змісту англійському, але, який базується на іншому образі, як наприклад:

The leopard cannot change his spots. — Кривого дерева не виправиш. // З чорного кота білого не зробиш.

Every family has a black sheep. — У бочці з медом — ложка дьогтю.

Дослівний переклад (калькування) фразеологічних одиниць.

Іноді перекладач, намагаючись зберегти образність оригіналу при перекладі фразеологізму, який немає ні еквіваленту, ні аналогу в рідній мові, вдається до дослівної передачі образу в іноземній фразеології. Такий спосіб може бути застосований в тому випадку, якщо в результаті калькування отримаємо

вираз, образність якого легко сприймається українським читачем та не створює враження непридатності загальноприйнятим нормам української мови. Іноді при дослівному перекладі англійського фразеологізму використовують вставні слова : *як говориться, як кажуть*; ніби підкреслюючи цим, що іноземна фраза приведена дослівно. Дослівний переклад не є фразеологічним перекладом, бо він не використовує готові фразеологічні одиниці, які є у мові перекладу, а кожного разу створює новий образний зворот, чужий рідній мові, хоча і зрозумілий:

What is sauce for the goose is the sauce for the gander. - Що для гуски приправа, те й для гусака приправа.

One swallow does not make a summer. - Одна ластівка не робить літа.

Описовий переклад. Якщо англійський фразеологізм не має в рідній мові еквіваленту або аналогу, а дослівний переклад міг би привести до малозрозумілого буквалізму, перекладачеві необхідно відмовитись від передачі образності та використовувати описовий переклад - з поясненням змісту фразеологічної одиниці за допомогою вільного сполучення слів:

One man's meat is another man's poison. - Про смаки не сперечаються.

Контекстуальні заміни при перекладі полягають в тому, що перекладач намагається знайти таку українську ФО, яка хоча і не відповідає по значенню англійському фразеологізму, але з достатньою точністю передає його зміст у даному конкретному контексті:

Let well alone. - Не буди лихо, поки воно спить. // Не шукай біди, вона сама тебе знайде.

You can take a horse to the water, but you cannot make him drink. - Силою не будеш милою. // Силою колодязь копати — води не пити.

Найкращим способом перекладу образної фразеології, без сумніву, є використання відповідного фразеологізму в рідній мові. Застосування цього способу перекладу забезпечує не тільки передачу змісту, але й відтворення образності та експресивності англійського виразу.

6. ГРАМАТИЧНІ ТРУДНОЩІ В ПЕРЕКЛАДІ

Англійська та українська мови належать до різних структурних типів мов: перша - *аналітична*, де граматичні відношення передаються вільними граматичними морфемами, а друга - *флексивна*, де граматичні значення і відношення передаються за допомогою флексій (закінчень). Саме розбіжності у побудові мов становлять *основну групу граматичних труднощів*. Так, в українській мові немає *артиклів, герундія, часових форм*

груп *Continuous* і *Perfect*, складних інфінітивних конструкцій, а в англійській мові - дієприслівників, категорії роду іменників і прикметників. Крім того, в англ. мові порядок слів у реченні значно фіксованіший, на відміну від вільного українського. Відтак, дослівний / послівний переклад є зазвичай неможливим. Саме для того, щоб уникнути неадекватного буквального перекладу ("граматичного буквалізму") потрібно застосовувати *перекладацькі граматичні трансформації*. Причинами таких трансформацій є:

1) різниця у способах передачі інформації. Так, наприклад, **попередність** однієї минулої дії іншій в англійській мові виражається за допомогою форми *Past Perfect* дієслова-присудка, а в українській - за допомогою слів *раніше, перед цим, до того* тощо.

2) відсутність в одній з мов певних граматичних явищ, форм або конструкцій (як-от герундія, формального додатку "it", артиклів).

3) необов'язковість вираження граматичної інформації в одній з мов. Наприклад, в українській немає граматичного значення *Present Continuous* на позначення дії в момент говоріння.

4) різниця у представленні змісту речення поверхневою структурою. Зокрема, наявність конструкції *Complex Object* лише в англійській мові.

5) особливості сполучуваності і функціонування слів у словосполученнях і реченнях.

Під граматичною перекладацькою трансформацією розуміється зміна граматичних характеристик слова, словосполучення або речення у перекладі. Розрізняють п'ять основних видів граматичних трансформацій (ГТ): *перестановка, заміна/субституція, додавання, вилучення та комплексна трансформація*.

Перестановка - це граматична трансформація, внаслідок якої змінюється порядок слів у словосполученні чи реченні. Наприклад, іменник-означення в англ. мові перебуває в препозиції ("*theory construction*"), а в укр. зазвичай стоїть після означуваного іменника (*—побудова теорії*).

Заміна - змінюються граматичні ознаки словоформ. Наприклад, замість форми однини вживається форма множини, або інфінітив трансформується в іменник.

Додавання - це граматична трансформація, внаслідок якої в перекладі збільшується кількість слів, словоформ або членів речення. Наприклад:

There are many different applications of this material.

Цей матеріал застосовується у багатьох різних галузях.

Вилучення - це така граматична трансформація, внаслідок якої в

перекладі вилучається певний мовний елемент (слово, словоформа або частина речення). Наприклад:

The explosion was terrible while it lasted. - Вибух був жахливий.

This is a very difficult problem to tackle. - Це дуже складна проблема.

Комплексна ГТ включає дві або більше простих граматичних трансформації, коли, наприклад, одночасно здійснюється і перестановка і додавання.

Вміння та навички перекладацьких трансформацій становлять істотний компонент компетенції перекладача, і тому їх виробленню та правильному застосуванню слід надавати належної уваги.

Особливості перекладу граматичних категорій іменника

Український іменник може змінюватися за числом і відмінками, а також належати до певного роду - інших категорій немає. Аналогічні поняття в англійській мові мають свої особливості.

Рід, як такий, відсутній. Всі іменники відносяться до одного нейтрального роду. Деякі слова, здавалося б, по своєму сенсу пов'язані з родом (чоловік, жінка і ін.), проте, це не так: стать - категорія не граматична, на англійських іменниках вона не відбивається.

Число (однина і множина) вживається аналогічно українському, але в технічному плані англійський підхід - простіший. На відміну від безлічі варіантів української мови (*підлога* - *підлоги*, *крісло* - *крісла*), в англійській мові - тільки одне правило для утворення множини (закінчення s / es): *boy* - *boys*; *class* - *classes*.

Утворення множини неабияк заплутали численні винятки. У винятки, як правило, потрапляють саме найважливіші слова, але які саме з важливих слів - це завжди питання випадку. Справжніх винятків всього більше десятка; ось перша п'ятірка: *man*, *woman*, *child*, *foot*, *tooth* (порівняйте з українською: людина - люди; дитина - діти), а інші - за якоюсь примхою - назви тварин: *goose*, *mouse*, *sheep*, *deer* і ін. Решта відхилень від основного правила підкоряється іншим, вужчим правилам (отже це не зовсім виключення), наприклад: якщо іменник закінчується на -f або -fe, то у множині закінчення змінюється на -ves: *wolf* - *wolves*; *life* - *lives*.

Що стосується відмінків, то і тут англійська система набагато простіша за українську. В англійській мові форма іменника однакова для всіх відмінків. *The book is here.* - *Give me the book.* - *This is the end of*

the book.

Також є присвійний відмінок, який показує, кому належить об'єкт. В українській ця форма в принципі є: *mother's room* - *мамина кімната*; *Peter's pen* - *Петрова ручка*, але зустрічається вона значно рідше.

Утворюється присвійний відмінок додаванням до іменника апострофа і букви -s. Якщо слово закінчується на -s або шиплячим звуком (сюди потрапляють і форми множини), то додається тільки апостроф.

the boys' books - книги хлопчиків; *Thomas' car* - Томасова машина. Присвійний відмінок і зворот з прийменником *of* близькі один одному, але все-таки не повністю еквівалентні: коли йдеться про предмети, частіше використовується *of*:

the side of the house; the end of the street;

для людей і тварин більше підходить присвійний відмінок:

my teacher's house; cow's tail.

Проте, якщо фраза довга, знову вступає

of: the house of one of our teachers.

В англійській є ще одна дуже важлива граматична можливість - іменник в ролі визначення (тут об'єкт не належить одній особі, а відноситься до цілого класу людей або предметів): *car wash; baby bottle; pen knife*. Погляньте, як цікаво: *my dog's food* - це їжа конкретного собаки, але *dog food* - їжа для собак взагалі; так само: *the baby's bottle* - *baby bottle*.

Є два аспекти вживання присвійного відмінка, які абсолютно незвичні для нас, на них треба звернути окрему увагу:

a) у виразах часу: *yesterday's paper; today's news; tomorrow's weather; a year's salary; two year's work; five hour's delay. ten minutes' break = a ten-minute break.*

b) у назвах магазинів, кафе і т.д. (підприємства сфери обслуговування): *McDonald's; Macy's; Marshall's; Frank's Pizza.*

Будь-який підручник англійської граматики повідомить вас також, що іменники бувають власні, називні і т.д. для нас же важливе те, що ці категорії практично однакові в українській і англійській мовах; тому, як і в рідній мові, можна про них не замислюватися. Проте, перекладачеві варто звернути увагу на ділення іменників на зчислювані і незчислювані. Зчислювані іменники позначають об'єкти, які можна порахувати, тому вони можуть мати множину: *books, boys, cats, ideas.*

Незчислювані (або іменники маси) позначають об'єкти, які не можна виміряти: *water, bread*. Зазвичай така особливість іменників в українській та англійській мові збігається. Проте існують деякі винятки, наприклад анг. *fish, evidence, money, research, advice, business*, які на відміну від української не мають форми множини.

7. ПЕРЕКЛАД РЕЧЕНЬ З ДІЄСЛОВАМИ АКТИВНОГО ТА ПАСИВНОГО СТАНУ

В англійській мові, як і в українській, дієслово може знаходитись в активному (the Active Voice) та пасивному стані (the Passive Voice). Речення із присудком, що виражено дієсловом в активному стані, називається активним станом дієслова, а речення із присудком, вираженим дієсловом у пасивному стані, називається пасивним станом дієслова.

Українською мовою дієслова в пасивному стані перекладаються:

а) дієсловом з часткою - ся (сь):

His voice was heard at the door. - Біля дверей почувся його голос. The ship was built at this shipyard. - Корабель будувався на цьому суднобудівному заводі.

б) сполученням дієслова *бути* з дієслівними формами -но, -то в безособових реченнях:

That house was built last year. - Той будинок було збудовано торік.

в) сполученням дієслова *бути* з дієприкметником пасивного стану минулого часу:

Where did you get those copies which had been found in your room? - Де ви дістали ті примірники, які були знайдені у вашій кімнаті?

г) дієсловом в активному стані в неозначено-особових реченнях:

\)This invention is very much spoken about. - Про цей винахід багато говорять.

2) She had not been seen. - Її не бачили.

д) якщо в реченні з дієсловом у пасивному стані вказано суб'єкт дії, його можна перекласти українською мовою особовим реченням з дієсловом в активному стані:

1) He was told the news. - Йому повідомили новину.

2) They were invited by my friend. - Їх запросив мій друг.

Але, коли англійському дієслову, що вимагає непрямого або прийменникового додатка, відповідає в українській мові перехідне дієслово, пасивна конструкція може залишатися пасивною:

The Sherman Anti-Trust Law is being interefered with. - Закон Шермана, спрямований проти монополій, постійно порушується.

8. СПОСОБИ ПЕРЕДАЧІ МОДАЛЬНОСТІ У ПЕРЕКЛАДІ.

Модальність - це функціонально семантична категорія, яка виражає відношення змісту висловлювання до дійсності і мовця до змісту висловлювання. Іншими словами, модальність - категорія, що характеризує спосіб дії або відношення до дії. Модальність є істотною ознакою речення. Вона може бути виражена *інтонацією, морфологічними, лексико-граматичними* та іншими засобами. В англійській мові вона передається зазвичай за допомогою модальних дієслів, а саме:

1. Модальне дієслово *can / could*, що виражає фізичну чи ментальну спроможність, зазвичай перекладається на українську за допомогою модальних дієслів *“могти, вміти”* чи за допомогою їхніх еквівалентів *“мати змогу / можливість, бути в змозі / мати силу”*:

Виражаючи сумнів, підозру, невпевненість (в основному в запитальних та заперечних реченнях), значення *can / could* реалізується в українській мові за допомогою часток *“невже, хіба”* або прислівника *“наверяд”*:

Can he have meant it? - Невже він мав це на увазі?

Коли ми виражаємо докір, здивування чи дозвіл, лексичним еквівалентом модального дієслова can в українській мові буде модальне дієслово “можна”: “Payment can be made in stages until the property is completew”. - “Можна оплатити вартість квартири частинами, але обов'язково вкластися у термін будівництва”.

2. Модальні дієслова *may / might*. *Коли модальні дієслова may / might виражають дозвіл, вони зазвичай перекладаються на українську мову словом “можна” або “дозволяти, не заперечувати”*: “May I speak now? ” - “Тепер дозволяєте мені говорити?” *Докір*: You mihgt be more attentive. *Ввічливе прохання*: Might I have a cup of tea?

Виражаючи суворе попередження, часто may перекладається на українську мову словами може, може бути: “Electric shocks may result. ”- “Це може призвести до ураження електричним струмом”.

Модальні дієслова *may / might* виражають припущення, бажання, невпевненість, можливість виконання якоїсь дії і перекладаються як *можливо*: *she may have done it - можливо, вона це зробила*.

3. Модальне дієслово *must* має особливі риси. Воно має значення

повинності й сильного припущення - мусити/повинен/має: He must be an engineer. Також передає обов'язок, необхідність, наказ: She must do it. Порада: You must consult the doctor.

Модальне дієслово *have to* означає необхідність під впливом обставин і перекладається словами “треба, потрібно, необхідно, належить”: I have to get up at 6 a.m. “And we will have to invite workers from other countries. ” - “Нам доведеться запрошувати іммігрантів з інших країн. ”

4. В англійській мові синонімом модального дієслова *have to* є *to be to*. Це модальне дієслово може виражати обов'язок чи необхідність виконання якоїсь дії за планом, або за розкладом. Українські еквіваленти цих значень модального дієслова *to be to* - модальні дієслова *мати, повинен, мусити, збиратися*: “I am about to be married” - “Язбираюся одружитись. ”

5. Модальне дієслово *need* виражає необхідність виконання чогось і перекладається, в основному, на українську мову модальними словами *треба, потрібно, необхідно, належить*:

“And a great deal needs to be done. ” - “І нам ще належить багато чого досягти. ”

Якщо це дієслово виражає негативне ставлення до якоїсь дії або докір, воно перекладається за допомогою семантичної трансформації: *Who needs an office?* - *Навіщо сидіти в офісі?*

6. Модальне дієслово *shall* може виражати обов'язок чи повинність, яке в українській мові не має чіткого вираження: *Shall I turn off the light?* *Вимкнути світло?*

Часто модальне дієслово *shall* використовується в текстах різноманітних регламентів, декларацій, документів, договорів, контрактів та ін. і виражає примушування та обов'язок.

7. Модальне дієслово *will* може виражати різні значення, найголовніші серед яких воління (бажання), наполегливу вимогу, рішучість, намір. У певних випадках модальні значення *will* можуть зіставлятися зі значеннями, що має модальне дієслово *would*. *Will* може перекладатися на українську - *буду, буде, будеш, будуть, будете*: *We will help you.* - *Ми будемо вам допомагати.*

8. Модальне дієслово *would*. За допомогою цього модального дієслова в англійській мові можна виразити припущення або намір вчинити дію: “It would be better to quietly start the election campaign in a provincial district. ” - “Напевно, краще спокійно балотуватися у провінційному окрузі. ”

За допомогою *would* можна виразити ввічливість, а в українській мові це значення передається за допомогою дієслів у формі минулого часу та

частки *би, б*: *Would you like some coffee? - Не бажаєте кави?*

9. Should, ought to - виражають різноманітні значення. Найзагальніше - пряме значення цього модального дієслова в українській мові збігається зі стативом слід, треба, повинно чи модальним словом або фразою потрібно/є потреба. Так, модальне дієслово *should* виражає обов'язок, повинність, моральний обов'язок та певну необхідність: *You should visit her. - Тобі варто провідати її. Every man ought to be married. - Кожен чоловік має одружитися.*

За допомогою модального дієслова *should* можна виразити пораду/рекомендацію, застереження (іноді наказовим способом): "*You shouldn't worry, Watson*" - "*Не хвилюйтесь, Ватсон*".

Припущення: They should be a happy family. - Вони, напевно, щаслива сім'я.

9. ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ІНФІНІТИВІВ ТА ІНФІНІТИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ

Способи перекладу інфінітиву залежать від його синтаксичної функції у реченні.

1) У функції підмета він передається інфінітивом або іменником:

e. g. *To solve this problem is very important.* (Вирішити цю проблему дуже важливо / Вирішення цієї проблеми дуже важливе). *It was pretty nice to get back to my room.* (Було так приємно дістатися до своєї кімнати).

2) У функції частини складеного присудка після модальних дієслів - інфінітивом або простим дієслівним присудком зі вставним словом:

e. g. *They may have already replied him.* (Вони можливо вже відповіли йому).

No, you couldn't have called her beautiful (Ні, її не можна було назвати вродливою).

You will have to wait until you hear from me again (Вам доведеться почекати доки я знову сповіщу про себе).

В конструкції "be + інфінітив" (в т.ч. з модальним значенням) інфінітивом, рідше іменником:

e. g. *The next stage will be to publish the results of the research.* (Наступним етапом буде опублікування / опублікувати результати дослідження).

The research supervisor is to take care of that this week (Науковий керівник повинен потурбуватись про це цього тижня).

3) У функції означення - підрядним означальним, дієслівним

присудком або іменником з прийменником:

e. g. Can I give you anything to eat or to drink? (*Дати вам щось поїсти чи попити?*)

після *the last, the only* та порядкових числівників - присудком підрядного означального речення або простого речення: e. g. *He was the first to come.* (Він прийшов першим)

4) У функції простого додатка - інфінітивом:

e. g. *We are planning to finish the work today.* (Ми плануємо закінчити роботу сьогодні).

5) У функції обставини мети та наслідку *щоб* + інфінітив або іменником з прийменником:

e. g. *She wanted time to think it over.* (Їй потрібен був час для обдумування / *щоб* обдумати це).

У функції обставини супровідних умов - особовою формою дієслова або дієприслівником:

e. g. *He reached the island (only) to discover he had left his fishing rods.* (Він добрався до острова і виявив, що забув вудки).

6) У функції вставного члена речення:

e. g. *To be honest, it's a surprise for me.* (Чесно кажучи / якщо бути чесним, це для мене сюрприз).

Вирази з інфінітивом у функції вставного члена речення:

to anticipate a little - забігаючи дещо наперед

to be sure - безсумнівно

needless to say - само собою зрозуміло

to say nothing if / not to mention - не кажучи вже про

to put it in another way - інакше кажучи

so to speak - так би мовити

suffice it to say - досить сказати, що

that is to say - тобто

to tell the truth - правду кажучи

to be more exact (precise) - точніше кажучи

to make (cut) the long story short - коротше кажучи

to be on the safe side - про всяк випадок

to put it mildly - м'яко кажучи / щоб не сказати більше.

Інфінітивні звороти

Зворот "for + іменник (займенник) + інфінітив" (For-phrase)

Зворот "for + іменник (займенник + інфінітив може перекладатись інфінітивом, інфінітивною фразою з "щоб", особовою формою дієслова чи

підрядним реченням, залежно від функції у реченні:

а) у функції складного підмета - простим підметом, вираженим інфінітивом чи підрядним реченням:

e. g. For me to see you is the happiest minute in my life. (Побачити тебе - для мене найщасливіша мить у житті).

б) складного предикатива - простим дієслівним присудком чи інфінітивом у функції простого іменного присудка:

e. g. It is not for you to make terms. (Не тобі ставити умови / Не ти ставиш умови) .

в) означення - підрядним реченням:

e. g. There was no room for us to sit down. (Не було місця, де сісти).

г) обставина мети та наслідку - підрядне речення чи інфінітив:

e. g. For the money to be able to work it must be either invested or deposited in a bank. (Для того, щоб гроші могли працювати, їх слід кудись вкласти чи помістити у банк).

Складний додаток (The Objective Infinitive Complex)

Найчастіше перекладається підрядним реченням зі сполучниками *що, щоб, як*:

e. g. I saw him pass the paper to the secretary. (Я бачив, як / що він передавав папери секретареві) .

Після дієслова "*expect*" інфінітив перекладається дієсловом у майбутньому часі:

e. g. We expected the reaction to be over in 2 hours. (Ми очікували, що реакція завершиться через 2 години).

Іноді може передаватись іменником чи простим / фразеологічним дієслівним присудком:

e. g. He heard the blackbird sing. (Він чув спів дрозда).

He had expected him to be more sympathetic. (Він очікував від нього більше співчуття / що той виявить більше співчуття)

He never made me laugh. (Він ніколи не міг мене розсмішити / викликати в мене сміх) .

Інфінітивною групою, що є частиною модального дієслівного присудка:

e. g. My father made me go into business. (Мій батько змусив мене піти у бізнес).

Складний підмет (The Subjective Infinitive Complex)

Складний підмет, який складається з іменника (чи займенника) та інфінітива, які розділені присудком речення, може перекладатися:

- з дієсловами, що виражають дозвіл, прохання, примус, наказ:

а) неозначено-особовим реченням;

б) безособовим реченням з присудком у пасивному стані на -но, -то;

в) додатковим підрядним реченням:

e. g. The prisoners were ordered not to try to leave their wards. (В'язням наказали / було наказано / не робити спроб залишати камери) або (В'язням наказали, щоб вони не робили спроб залишати камери).

- з дієсловами, що виражають фізичне сприйняття (to see, to hear, to feel etc.).

а) односкладним неозначено-особовим ввідним реченням, за яким йде додаткове підрядне речення:

e. g. A certain man was seen to enter the hotel. (Бачили, що якийсь чоловік зайшов до готелю).

б) означено-особовим або безособовим ввідним реченням:

e. g. It was felt to be hopeless. (Відчувалося, що це безнадійно) або (Відчувалася безнадія).

- Так само цей комплекс перекладається зі словами, що виражають розумове сприйняття (to believe, to know, to suppose etc.)

e. g. Irene was known to make very sudden decisions. (Знали, що Айрін приймає /здатна на зовсім несподівані рішення).

He is supposed to be working in the sanatorium. (Вважається / вважають, що він працює в санаторії).

- З дієсловами *to say, to tell, to report, to inform* комплекс перекладається ввідним неозначено-особовим реченням, за яким йде додаткове підрядне речення:

e. g. Paper is said to have been invented in China. (Кажуть, що папір винайдено у Китаї).

Дієслова to see, to understand, to expect широко використовуються в засобах масової інформації і їх значення дуже часто відрізняється від загальноприйнятого (словникового):

e. g. The rally was seen to be much smaller than it had been expected (Виявилось / як виявилось, мітинг зібрав менше людей ніж очікувалося).

Дієслово *to understand* має значення - "згідно наявних відомостей":

e. g. The trial is understood to be held next week (Згідно повідомлень, суд відбудеться наступного тижня).

Дієслова to appear, to seem перекладається "здається, очевидно": e. g.

Alice didn't seem to have heard of me. (Еліс, здавалося, не чула про мене) або (Здавалося, Еліс не чула про мене).

Вираз to be likely перекладається "цілком, ймовірно", "не виключена можливість", "може бути", "може статися":

e. g. She is likely to consume contaminated food or water in Mexico. (Існує можливість / може статися.... що вона буде споживати в Мексиці забруднені продукти чи воду).

Вираз to be unlikely перекладається "наверряд чи / мало ймовірно" *e. g.* He is unlikely to come today. (Він навряд чи прийде сьогодні).

Вираз to be sure (certain) перекладається "напевне", "обов'язково", "безсумнівно":

e. g. The fire is certain to produce panic in the morning. (Пожежа обов'язково зчинить паніку завтра вранці).

10. ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ДІЄПРИКМЕТНИКІВ ТА ДІЄПРИСЛІВНИКОВИХ КОНСТРУКЦІЙ

Англійський дієприкметник виступає в реченні як у функції означення (крім перфектних форм), так і в функції обставини (часу, причини, способу дії та супровідних обставин).

У функції означення Participle найчастіше перекладається підрядним означальним реченням або дієприкметником:

They passed a resolution calling for a world peace conference.

Вони прийняли резолюцію, що закликала до проведення міжнародної мирної конференції.

Серед труднощів перекладу Participle слід зазначити те, що форма Participle II правильних дієслів співпадає з Past Simple і, коли означення стоїть після означуваного слова, це створює труднощі його впізнавання:

The method developed made it possible to achieve good results.

Розроблений метод дозволив досягти хороших результатів.

У випадках, коли сполучення англійського іменника з Participle не відповідає нормам української мови, його доводиться передавати іншими лексико - граматичними засобами:

There was only one question before him asking whether or not he accepts the terms offered. - Перед ним стояло лише одне питання: чи приймає він запропоновані умови.

Дієприкметники, утворені від англійських дієслів, які не співпадають з

українськими за ознакою наявності чи відсутності постпозитивних прийменників, вимагають особливої уваги при перекладі і перекладаються зазвичай підрядним означальним реченням:

There are some of the problems dealt with at the conference.

Ось деякі з проблем, які розглядались на конференції. Participle може також виступати в ролі частини складеного присудка і при перекладі передаватись простим дієслівним присудком:

The street was deserted. - Вулиця спорожніла.

У функції обставини Participle I перекладається особовою або неозначеною формою дієслова - присудка у складі підрядного обставинного речення зі сполучниками «коли, якщо, оскільки та ін.»; дієприслівником недоконаного виду чи іменником з прийменником:

Putting these points together, we are confronted with the following problem.

Якщо брати всі ці пропозиції разом, то виникає наступна проблема.

У функції обставини Participle II звичайно вживається із залежними словами утворюючи звороти, які можуть перекладатися:

а) обставинним підрядним реченням, де безпосереднім відповідником Participle II виступає особова форма дієслова - присудка:

Considered individually the claims are not particularly convincing.

Ці твердження, якщо їх розглянути кожне окремо, не особливо переконливі.

б) дієприкметником чи дієприкметниковим зворотом:

Ashamed of our stupidity, she murmured "Of course, of course..."

Зніяковівши від нашої нетямущості, вона пробурмотіла:

авжеж, авжеж.

в) іноді іменником:

When explored, this subject turned out to have numerous representations.

Дослідження виявило, що цей об'єкт має численних репрезентантів.

Participle у функції сполучника вводить підрядні речення умови, причини, наслідку, наприклад *provided, granted, granting* (за умови, враховуючи, беручи до уваги, зважаючи на); *supposing, assuming* (якщо, припустимо що);

Granted these notions, we can easily describe the objects.

Беручи до уваги ці питання, ми легко можемо описати ці об'єкти.

The Objective Participle Construction (with Participle I)

Перекладається залежно від лексичного значення Participle чи дієслова з яким він вживається, за наявності лексико - семантичних засобів в українській мові:

а) підрядним додатковим реченням зі сполучниками що, як, коли:

He heard her moving about the room. - ...як вона ходила по кімнаті

б) підрядним реченням часу, мети, способу дії. Інколи існують функціональні розбіжності в обох мовах на рівні синтаксичної структури, функції та змісту:

I saw him last September coming across the square towards the bar.

Я бачив його у вересні, коли він переходив майдан, прямуючи до бару.

в) іноді замість додаткового підрядного речення вживається семантично тотожна іменникова група:

I heard someone weeping. - Я чув, як хтось плакав/чийсь плач.

г) іноді вживаються два додаткові підрядні речення:

He didn't care that they saw him crying. - Йому було байдуже, що вони бачать, як він плаче.

The Objective Participle Construction (with Participle II)

Перекладається:

а) додатковим підрядним реченням:

I heard his name mentioned in the crowd. - Я чув, що/як його ім'я називали в натовпі.

б) особовою формою дієслова + іменник:

She grew more and more alarmed by the intrusion. - Її дедалі більше турбувало це вторгнення.

в) ідентичною предикативною конструкцією:

I found the fence broken and the house door open.

Я застав паркан зламаним, а двері відчиненими.

The Subjective Participle Complex

Перекладається майже так само, як відповідна інфінітивна конструкція, лише Participle Complex виражає дію як *процес* і перекладається сполучниками як/коли, а не що: *He was heard singing. Чули, як він співав.*

11. ПЕРЕКЛАД ГЕОГРАФІЧНИХ НАЗВ ТА АНТРОПОНІМІВ

Саме при передачі власних імен та географічних назв найбільш виразно проявляється тенденція до встановлення еквівалентів. Відомі географічні назви мають традиційні українські відповідники, зафіксовані у перекладних словниках: *Великобританія* - *Great Britain*, *Тихий океан* - *the*

Pacific Ocean, Альпи - the Alps, Род-Айленд - Rhode Island та ін. Щодо маловідомих географічних назв, існує три способи передачі у перекладі: транслітерація, транскрипція або транскрибування та калькування.

При транслітерації іноземні власні імена та географічні назви передаються буквами українського алфавіту без врахування особливостей

вимови:

Hull Гуль;

Worcester - Ворчестер; Hudson - Гудзон.

Правила транслітерації встановлюються спеціальними стандартами. Міжнародним стандартом *ISO 9:1995 Information and documentation -- Transliteration of Cyrillic characters into Latin characters -- Slavic and non-Slavic languages*, встановленим Міжнародною організацією стандартизації (International Organization for Standardization - ISO), встановлені правила передачі власних імен та географічних назв мов, які користуються кирилицею, латинським шрифтом. Приклад цієї таблиці можна знайти за адресою <http://kodeks.uni-bamberg.de/AKSL/Schrift/Transliteration.htm>

Комісією української правничої термінології Верховної Ради України розроблено обов'язковий для використання у правничих та офіційних текстах стандарт транслітерації українських власних імен та географічних назв літерами та буквосполученнями латинського алфавіту. Цю транслітераційну таблицю можна знайти за адресою <http://www.rada.kiev.ua/translit>.

Транскрипція або **транскрибування** полягає у фонетичній передачі імені, тобто так, як воно звучить на іноземній мові: *Brighton - Брайтон; New York - Нью-Йорк.*

Два зазначені вище способи перекладу часто об'єднують під єдиною назвою **транскодування**. Розрізняють чотири види транскодування:

- транскрибування або транскрипція;
- транслітерування;
- змішане транскодування (переважне застосування транскрибування із елементами транслітерування);
- адаптивне транскодування (коли форма слова в вихідній мові дещо адаптується до фонетичної та/або граматичної структури мови перекладу).

При передачі власних імен людей (антропонімів) українською мовою застосовують, зазвичай: *транскрибування, транслітерування і змішаний спосіб*. Наразі спостерігається тенденція до широко застосування транскрибування антропонімів та зменшення застосування транслітерування: *Лайза (а не Ліза), Сандра Баллок (а не Буллок)*. Велике значення відіграє також традиція, на що перекладачеві слід звернути особливу увагу: *Карл I -*

Charles I, Вільгельм Завойовник - William the Coqueror.

Переклад шляхом калькування полягає у дослівному перекладі власного імені по частинах з наступним складанням цих частин в одне ціле: *Cape of Good Hope - Мис Доброї Надії; New South Wales - Новий Південний Уельс*. Калькування можна застосовувати тільки тоді, коли утворений таким чином перекладний відповідник не порушує норми вживання і сполучуваності слів в українській мові.

Останнім часом спостерігається тенденція до переходу від транслітерації до транскрипції, особливо у передачі географічних назв. Так, *Worchester* поряд з традиційним *Ворчестер* часто передається *Вустер, Hull - Хелл* (традиційне *Гуль*). Проте, *Texas* за традицією залишається *Техасом*. І ця непослідовність заходить так далеко, що *New Hampshire* передається як *Нью-Гемпшир* (транскрипція), а *New Orleans* - *Новий Орлеан* (комбінація калькування та транскрипції з французької).

Деякі географічні назви мають різні форми у різних мовах. При перекладі за основу треба брати ту форму, яку вони мають у себе на батьківщині:

нім. Aachen - фр. Aix-la-Chapelle - гол. Aken - укр. Аахен; пол. Warszawa - англ. Warsaw - укр. Варшава; італ. Venezia - англ. Venice - укр. Венеція; гол. den Haag - англ. the Hague - укр. Гаага.

Порядок слів і структура речення у перекладі

З точки зору перекладача було би правильніше говорити не про порядок слів, а про порядок розташування членів речення або смислових груп, оскільки в процесі перекладу важливо визначити найкращий їх порядок при даній структурі речення.

Як відомо, в англійській мові порядок слів, як правило, служить граматичним засобом встановлення функції слова в реченні. Тому *англійське речення відрізняється набагато жорсткішим і постійнішим порядком слів, ніж в українській мові. В українській мові, у порівнянні з англійською, порядок слів є більш вільним*. Але необхідно мати на увазі, що свобода розташування членів речення в українській мові є відносною. Порядок слів завжди підкоряється певним нормам і завжди виконує ті чи інші граматичні, смислові чи стилістичні функції.

Із сказаного вище витікає, що оптимальний порядок слів в українській мові не може бути встановлений в окремо взятому, ізольованому реченні,

вирваному з контексту. Необхідно вирішувати питання порядку слів принаймні в межах абзацу, враховуючи взаємодію речень, котрі входять до нього.

Однак, деякі закономірності розміщення слів при перекладі з англійської мови виявляються вже при розгляді перекладу окремих речень. Візьмемо, для прикладу, декілька типових за своєю структурою коротких повідомлень: Los Angeles law firm Lewis, DAmato, Brisbois and Bisgaard has recently opened its office in Ulan Bator. Three Welsh Language Society members were arrested at the National Eisteddfod yesterday.

У цих прикладах ми маємо справу з типовою структурою короткого повідомлення в англійській мові: на першому місці - група підмета, за нею - група присудка. Основне, центр повідомлення, стоїть на першому місці. Деталі повідомляються в кінці речення. Такий же порядок слів зберігається в повідомленнях із вказанням на джерело:

The US Air Force is planning to have 131 wings - more than 23,000 planes and 975,000 men by mid-1956, Mr Charles Wilson, Secretary of Defense, announced in Washington yesterday in a House of Representatives Committee.

При перекладі українською мовою порядок слів буде протилежним. В українському реченні на першому місці виявиться другорядний член - обставина, на другому - присудок і на останньому - підмет. Таке розміщення слів є звичайним для українського розповідного речення, в якому міститься повідомлення, всі елементи якого є новими для читача. Перенесення обставин місця та часу на перше місце пояснюється тим, що їх постпозиція по відношенню до присудка веде до більшого смислового виділення обставин. Тому в українському реченні обставини часто виносяться на перше місце, якщо на них не робиться смислового наголосу.

Однак, слід пам'ятати, що навіть у найпростіших коротких повідомленнях вибір порядку слів тісно пов'язаний із структурою речення. Для англійської мови характерна централізація структури простого речення, що виражається у побудові речення навколо єдиного організуючого центру - підмета. Така централізованість дає можливість включати в одне просте речення два (а деколи і більше) однаково важливих повідомлення, які в перекладі звичайно розділяються, до прикладу:

The Democratic Party is defeated in the US Congress elections.

Якщо цією єдиною фразою обмежується повідомлення про вибори до американського Конгресу та їх результати, то в перекладі логічно

розділити його на два речення: *У США відбулися вибори до Конгресу. Демократична партія зазнала поразки.* Звичайно, можливим є і дослівний варіант перекладу: *На виборах до Конгресу США Демократична партія зазнала поразки.* Однак, перший варіант має ту перевагу, що у ньому підкреслюється актуальність повідомлення: не викликає сумніву той факт, що йдеться про вибори, які щойно відбулися.

Слід, однак, зазначити, що вирішальне значення для визначення порядку слів всередині абзацу мають стилістичні норми мови, на яку робиться переклад. Найважливішими міркуваннями при порівнянні порядку слів в англійському та українському абзацах є неможливість монотонної побудови періоду в українській мові, тоді як в англійському абзаці декілька речень підряд можуть мати однакову структуру. При перекладі необхідно урізноманітнити порядок слів, щоб не було чотирьох речень підряд з підметом-особовим займенником на початку.

Слід також згадати ще один конкретний випадок необхідності перестановки при перекладі. В англійській мові у підрядному реченні, що передує головному, підмет часто буває виражений займенником, а в головному - іменником. В українській мові такий порядок логічно неможливий:

When she entered the room, the teacher saw the students writing. -

Коли викладач зайшла в аудиторію, вона побачила, що студенти пишуть.

Якщо при перекладі зберегти для вираження підмета у першому реченні займенник, а в другому - іменник, то складеться враження, що йдеться про дві різні особи: * *Коли вона зайшла в аудиторію, викладач побачила, що ...*

Такий порядок пояснюється тим, що в англійській мові домінує синтаксичний принцип: при спільності логічного суб'єкта підмет підрядного речення виражається займенником, а підмет головного - іменником. В українській мові іменником виражається підмет того речення, яке стоїть першим, незалежно від того, головне це речення, чи підрядне.

12. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ УМОВНИХ РЕЧЕНЬ

На відміну від дійсного способу дієслова, форми умовного способу розглядають дії чи явища не як реальні, а як бажані, сумнівні або можливі

лише за певних умов. Форми *Conditional Mood* найчастіше передаються в українській мові часткою “б (би)” у сполученні з дієсловом у минулому часі і не становлять особливих труднощів при перекладі:

If we spent more money on research now, we would/could develop stations creating energy of a new kind. - Якби ми зараз витрачали більше коштів на дослідження, то могли б розробити станції, які б продукували енергію нового типу.

If he had studied hard, he wouldn't have made so many mistakes. - Якби він навчався наполегливо, то не зробив би так багато помилок.

Однак існують граматичні особливості, на які слід звернути увагу:

1. підрядні умови з інвертованим порядком слів, які починаються з *should/were/had* для передачі різних відтінків припущення та ймовірності будуть перекладатися українською: «якщо раптом», «у випадку якщо», «якщо ж все-таки»:

Should you decide to join us, call me any time. - Якщо ти все-таки (раптом) вирішиш приєднатися до нас, подзвони у будь-який час.

Умова може бути виражена сполучником *if+given (provided)*- за умови якщо... або якби, *but for* (якби не): You can go abroad, provided you have all the necessary documents. - Ти можеш поїхати за кордон, за умови, що у тебе є всі необхідні документи.

But for his assistance, we wouldn't have coped with the task. - Якби не його допомога, ми б не впоралися з цим завданням.

2. У простому реченні, коли умова не виражена прямо, а *лише мається на увазі*, використовуються конструкції *would/could/might + інфінітив*, які перекладаються умовним способом (дієслово у минулому часі + частка б(би)):

The presence of the terrorists would complicate the situation in the country. - Присутність терористів ускладнила б ситуацію у країні.

3. Коли форму умовного способу вжито після слів, що позначають певну ступінь нереальності: дієслів *to hope, to suggest, to think, to suppose*; конструкцій *it is likely/unlikely, it is probable*, прислівників *possibly, probably perhaps* - вона може перекладатися формою майбутнього або теперішнього часу дійсного способу:

It is unlikely that the trend should continue in these circumstances. - Малоімовірно, що ця тенденція збережеться за таких обставин.

4. У підрядних додаткових форма *should + infinitive* після дієслів, що виражають вимогу, пропозицію, прохання (*it is required/demanded/recommended*), передається підрядним реченням зі

сполучником «щоб»:

It is recommended that everybody should get equal chances. - Бажано, щоб усі отримали рівні шанси.

5. Підрядні додаткові після дієслова *wish* позначають жаль з приводу того, що відбувається/не відбувається (неперфектна форма), або що відбулося/ не відбулося (перфектна форма) і перекладаються конструкціями типу жаль, шкода, даремно, було б добре, хотілося б щоб + дієслово у теперішньому (неперфектна форма) або минулому часі (перфектна форма) або інфінітив:

I wish they hadn't talked about it. - Шкода, що вони про це заговорили.

I wish I could find the company. - Хотілося б знайти цю фірму.

6. Підрядні порівняльні, які вводяться сполучниками *as if, as though* передаються відповідними українськими порівняльними реченнями зі сполучниками нібито, начебто:

He offered to pay as if he could afford it. - Він запропонував заплатити, начебто міг це дозволити собі.

Способи передачі припущення при перекладі

Припущення - імовірнісне судження про події, явища. В англійській мові припущення, зазвичай, виражається за допомогою лексичних засобів модальності, а саме:

1. *модальних слів типу maybe, perhaps, probably.*

Perhaps you are right. Perhaps Mary is ill.

2. *прислівників evidently, obviously та конструкцій типу it is likely /unlikely, що перекладаються на українську мову модальними прислівниками очевидно, напевно, ймовірно, малоімовірно, навряд чи, схоже на те, що.*

He is unlikely to return soon. - Він навряд чи скоро повернеться.

Evidently she'll be late. - Напевно, вона запізниться.

3. *модальних дієслів may/might, що виражають припущення, невпевненість, можливість виконання якоїсь дії і можуть перекладатися різними способами залежно від майстерності перекладача. Might несе більшу ступінь невпевненості порівняно з may:*

He may come tomorrow. - Можливо, він прийде завтра.

She might be their only daughter. - Вона, можливо, їхня єдина дочка, але я не впевнена.

4. *модального дієслова must, що має свої особливості. must має риси повинності та припущення з великою силою вірогідності та*

впевненості. У цьому значенні воно відповідає українським модальним дієсловам мусити, повинен, має і прислівнику напевно:

They must be surrounding the house. - Вони, напевно, оточують будинок.

He must be very dear to her. - Він має бути дуже дорогим для неї.

She must have forgotten about her promise. - Напевно, вона забула про свою обіцянку.

5. модального дієслова would (+ be better\ like):

It would be better to start quietly the election campaign in a provincial district.

Напевно, краще спокійно балотуватись у провінційному окрузі.

У розмовній англійській мові дієслово *dare* + *say* використовується також для вираження сильного припущення. Ця конструкція може перекладатися такими словами як насмілюватися, наважуватися, відважуватися, сміти; вважаю, допускаю, цілком імовірно, смію сказати, упевнений, не без того, щоб:

I dare say you are completely mistaken. - Допускаю / цілком імовірно, що ви сильно помиляєтесь.

II. ПРАКТИЧНИЙ РОЗДІЛ

1. INTERNATIONAL RELATIONS IN TERMS OF DEFENSE AND SECURITY

1. Read the text given below. Make up a list of unknown words. Make a literary translation of the text in writing.

INTERNATIONAL RELATIONS

International Relations, the study and practice of political relationships among the world's nations, especially their governments. International relations may also refer to the interactions between nongovernmental groups, such as multinational corporations (companies that operate in more than one country) or international organizations such as the Red Cross or the United Nations (UN).

International relations is a broad and complex topic both for countries engaged in relationships with other nations, and for observers trying to understand those interactions. These relationships are influenced by many variables. They are shaped by the primary participants in international relations, including national

leaders, other politicians, and nongovernment participants, such as private citizens, corporations, and nongovernmental organizations. They are also affected by domestic political events and nonpolitical influences, including economics, geography, and culture. Despite all of these other influences, the primary focus of international relations is on the interactions between nations.

To understand these interactions, scholars look at the world as a system of nations whose actions are guided by a well-defined set of rules. Scholars call this system the *interstate system*. The interstate system has existed for less than 500 years and is based on a common understanding of what a nation is and how it should treat other nations. But recent changes in technology and international norms have caused some scholars to question whether this system will continue in the future, or be replaced by some other system of relationships that is not yet known.

Until the 1970s the study of international relations centered mainly on international security studies—that is, questions of war and peace. Scholars believed a nation's military power was the most important characteristic in determining how that nation would relate to others. As a result, scholars focused on the relative military strength of one nation compared to others, alliances and diplomacy between nations, and the strategies nations used to protect their territories and further their own interests.

(from Microsoft ® Encarta ® 2006. © 1993-2005 Microsoft Corporation.)

2. Learn the following collocations:

1. суперечка, спір	dispute
вирішення суперечки шляхом переговорів	settlement of the dispute by means of negotiations
сторони, які беруть участь у спорі	parties to the dispute
залагоджувати суперечку мирними засобами	to settle / resolve the dispute by peaceful means
спірна територія	disputed territory
обстоювати вирішення суперечливих питань шляхом переговорів	to advocate the settlement of disputable/ controversial issues by negotiations
2. відносини	relations
налагодити дипломатичні відносини	to establish diplomatic relations
покрещувати відносини	to improve relations
відновлювати відносини	to restore / resume relations
погіршувати відносини	to deteriorate relations

розривати відносини	to break off / sever relations
зміцнювати відносини	to strengthen relations
підтримувати відносини	to maintain relations
тимчасово припиняти відносини	to suspend relations
погіршення відносин	deterioration / severance of relations
зовнішні зв'язки	foreign relations
3. договір, угода	agreement
договір про скорочення зброї	agreement on arms reduction
договір про припинення вогню	cease-fire agreement
тимчасова угода	interim agreement
багатосторонній договір	multilateral agreement
заклювати / підписувати договір	to conclude / sign an agreement
анулювати / розривати угоду	to annul / invalidate / dissolve / break an agreement

3. Translate the following sentences into Ukrainian. Pay attention to the words and word combinations in bold type.

1. Ukraine and France have signed an agreement which will **encourage cooperation** in space technology. 2. The **law enforcement agency** called for closer cooperation on crime control. 3. He claims that the company has **broken the terms of agreement**. 4. It occurred to the ambassador to wonder how many people **were parties to** the treaty. 5. These measures can provide the most effective and speedy means of **resolving the dispute**. 6. The dispute over the territory is likely to be the main topic of today's meeting. 7. Both leaders of the warring forces have signed **the ceasefire agreement**. 8. The major competitor declared it would agree to **an out-of-court settlement** of the conflict **to avoid costly litigation**. 9. Have the **relations** between the two countries **deteriorated** to such an extent? 10. Ukraine, Russia and other countries are working through diplomatic channels **to find a peaceful solution to** the political crisis. 11. Of course, the **draft law** is subject to change. 12. Israel immediately **severed diplomatic relations** with the two countries involved. 13. They say that the issue was the center of a dispute between Afghanistan and Persia in the 19th century that led to the modern **delimitation** of their frontier. 14. The president's spokesman reported that outbreaks of violence and lawlessness wouldn't **mar (spoil) the cooperation** between the countries. 15. **Top-level talks** between the European Union and Belarus have now been **suspended**.

4. Translate the following sentences into English using your active vocabulary:

1. У заяві для преси говориться, що два лідери повинні провести переговори щодо визначення меж кордону між двома країнами.
2. Нафтотрейдери запропонували підписати двосторонню угоду, оскільки вона сприятиме налагодженню відносин між країнами.
3. Пошуки шляхів врегулювання суперечок, здається, не дали жодних результатів.
4. Ми повинні усунути причини, які розпалюють ворожнечу між багатонаціональними громадами.
5. Екстремісти практично анулювали договір про припинення вогню, влаштувавши терористичний напад на посольство.
6. Україна обстоює вирішення цього суперечливого питання виключно мирними засобами.
7. Міністр закордонних справ України наголосив, що офіційний Київ надав перевагу двостороннім переговорам, але Бухарест вирішив по-іншому.
8. Політологи зазначають, що Україні буде важко досягнути згоди з Румунією щодо спірної території.
9. У цьому зв'язку особливу роль відіграватиме багатосторонній договір про взаємну торгівлю.
10. Після довгого обговорення сторони вирішили внести поправки до угоди.
11. Протокол, який регулює вступ України до СОТ, був підписаний минулого року.
12. Ця важлива угода, як повідомлялося раніше, має забезпечити соціальний захист українських громадян закордоном.
14. Напружені переговори завершилися підписанням тимчасової угоди, яка включає низку компромісних рішень.
15. Погіршення відносин з сусідньою державою може призвести до анулювання двосторонніх угод про дружбу та співробітництва.

5. Render the following text into Ukrainian. Give a short summary of the article in English:

OBAMA GOES "BOLD" IN A NEW APPROACH TO CUBA POLICY

December 17, 2014

Today President Obama changed the course of U.S.-Cuba relations

Washington, D.C.—Today, President Obama made an historic shift in U.S. relations to Cuba. Moving to end policies that have failed the citizens of Cuba and the United States for over 50 years, the Obama administration has announced plans to update what it calls the United States' "outdated approach" to relations with the island.

These changes include starting discussions to normalize relations, re-establishing an embassy in Havana, and opening up possibility for travel and

economic exchanges.

The Center for International Policy (CIP) has been a leader in pushing for such changes in U.S. policy towards Cuba since the 1990s and applauds this huge step forward that will benefit Cuba, the United States, and the whole of U.S. relations in the Western Hemisphere.

CIP expert **Wayne Smith**, a former chief of the U.S. Interests Section in Havana who has worked on U.S.-Cuba policy for 56 years, told CNN today from Havana that “this is exactly the right thing to do at this critical moment.” **Elizabeth Newhouse**, director of CIP's Cuba Project added, “This very exciting and gratifying news is what we have been working for many years—and we are thrilled that President Obama has chosen to go bold in a new approach to Cuba policy.”

To date, U.S. policy has been counterproductive to U.S. national interests and has not improved the lives of the Cuban people. But today, CIP celebrates these steps towards normalized relations and looks forward to the future. As Newhouse explains, "not only have we secured the release of Alan Gross, but we have embarked on a new chapter in U.S.-Cuba relations that will greatly benefit both countries."

6. Study the active vocabulary given below.

Defence	оборона; оборонний
inviolability	недоторканність
enemy	противник
threat	загроза
challenge	виклик
nation	державна; країна; народ
national security	національна безпека; безпека держави
international security	міжнародна безпека
collective security	колективна безпека
attack	напад; удар
subversion	підривна діяльність
National Security Council (NSC)	Рада національної безпеки (РНБ) (США)
Central Intelligence Agency (CIA)	Центральне розвідувальне управління (ЦРУ)
Federal Bureau of Investigation (FBI)	Федеральне бюро розслідувань (ФБР)
Council of National Security and Defence of Ukraine (CNSDU)	Рада національної безпеки і оборони України (РНБОУ)
Security Service of Ukraine (SSU)	Служба Безпеки України (СБУ)

Statutory members	постійні члени
Vice President	віце-президент
Secretary of State	держсекретар (США)
Secretary of Defence	міністр оборони (США)
Chairman of the Joint Chiefs of Staff (CJCS)	голова об'єднаного комітету начальників штабів (ОКНШ) (США)
Director of Central Intelligence Agency (CIA)	директор ЦРУ (США)
Assistant to the President for National Security Affairs	помічник президента з питань національної безпеки (США)
adviser	радник
aggression	агресія
aggressor	агресор
alliance	альянс; союз
United Nations (UN)	Організація Об'єднаних Націй (ООН)
North Atlantic Treaty Organization (NATO)	Організація Північноатлантичного договору (НАТО)
Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE)	Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ)
European Union (EU)	Європейський Союз (ЄС)
Western European Union (WEU)	Західноєвропейський Союз (ЗЄС)
Organization of African Unity (OAU)	Організація африканської єдності (ОАЄ)
Organization of American States (OAS)	Організація американських держав (ОАД)

BASIC CONCEPT OF SECURITY AND DEFENSE

In broad terms “security” is defined as safety from harm. The term has different dimensions in psychology, public safety, information technology, finance, defense and military matters. We will understand **security** as “a condition that results from the establishment and maintenance of protective measures that ensure a state of **inviolability** from hostile acts or influences”

1. The term “security” is often synonymous with the term “**defense**”, which can also be defined as “1. the protection of something, especially from attack by an

enemy; 2. a means or method of defending or protecting”². However, militarily, “defense” means strategy, tactics, and actions for limiting the ability of an opponent to win the battle.

The protective measures against modern **threats** and **challenges** can be taken at national level and internationally, which brings about the notions of national and international (collective) security.

National security and defense can be understood as preparedness for military action, protection of resources considered critical to the functioning of a nation to protect a country from **attack** or **subversion**.

There are different government agencies concerned with national security, e.g., **the National Security Council (NSC)**, **the Central Intelligence Agency (CIA)**, **the Federal Bureau of Investigation (FBI)** - in the United States of America, **the Council of National Security and Defense (CNSDU)**, **the Security Service of Ukraine (SSU)** - in Ukraine.

The NSC, for example, is a governmental body specifically designed to assist the US President in integrating all spheres of national security policy. The President, Vice President, **Secretary of State**, and **Secretary of Defense** are **statutory members**. **The Chairman of the Joint Chiefs of Staff Director of CIA**, and **the Assistant to the President for National Security Affairs** serve as **advisers**. Other officials of the executive branch may attend NSC meetings at the invitation of the President.

Collective security provides for “the military defense by means of broad-based **alliances** among many nations who are pledged to help defend each other against **aggressors**”

The universally recognized international agencies and alliances concerned with collective security issues are: the **United Nations (UN)**, the **North Atlantic Treaty Organization (NATO)**, the **Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE)**, the **European Union (EU)**, the **Western European Union (WEU)**, the **Organization of American States (OAS)**, the Commonwealth of Nations, the **Organization of African Unity (OAU)** etc.

7. Answer the questions:

1. What is security?
2. What modern threats and challenges do you know?
3. Do you agree with the statement that it is impossible nowadays to ensure national security at the national level alone?

8. Decipher the following abbreviations:

US; NSC; CIA; FBI; SSU; UN; JCS; NATO; OSCE; EU; WEU; SEATO; OAS; OAU; CNSDU

9. Translate into Ukrainian:

To be defined as sth; safety from harm; defense and military matters; to result from sth; establishment and maintenance of protective measures; to establish and maintain security measures; hostile acts and influences; to be synonymous with sth; to take measures; militarily; at national level and internationally; to win the battle; to bring about smth; the notions of national and collective security; protection of critical resources; government agencies; a governmental body; to assist the President; national security policy; to serve as advisers; the executive branch; officials; to attend NSC meetings; at the invitation of the President; to provide for sth; broad-based alliances; to defend each other against aggressors; universally recognized; international agencies and alliances; collective security issues; the Commonwealth of Nations.

10. Translate into English:

Політика національної безпеки; посадові особи; заходи захисту від сучасних загроз та викликів; захищати країну від нападу або підривної діяльності; суспільна безпека; інформаційні технології; військові та оборонні справи; створення та підтримання заходів безпеки; дії та вплив противника; з військової точки зору; захист життєво важливих ресурсів; орган виконавчої влади; готовність до військових дій; вигравати битву; урядові організації; забезпечувати недоторканність від дій та впливу противника; на національному та міжнародному рівні; поняття національної та колективної безпеки; життєво важливий; допомагати президентові; бути радни^м; виконавча гілка влади; брати участь у засіданні РНБ; на запрошення президента; альянси, що мають широке представництво; обороняти один одного від агресорів; всесвітньо визнаний; міжнародні організації та альянси; питання колективної безпеки.

11. Translate quickly at sight:

To serve as advisers; орган виконавчої влади; CIA; захист життєво важливих ресурсів; to defend each other against aggressors; політика національної безпеки; hostile acts and influences; віце-президент; safety from harm; вигравати битву; FBI; посадові особи; defense and military matters; ЦРУ; national security policy; заходи захисту від сучасних загроз та викликів; to establish and maintain security measures; захищати країну від нападу або підривної діяльності; to take measures; СБУ; to assist the President; захищеність від негативного впливу; militarily; брати участь у засіданні РНБОУ; at national level and internationally; суспільна безпека; to win the battle; інформаційні технології; the notions of national and collective security; дії та вплив противника; protection of critical resources; з військової точки зору; a governmental body; обороняти один одного від агресорів; government agencies; на запрошення президента; broad-based alliances; забезпечувати недоторканість від дій та впливу противника; universally recognized; на національному та міжнародному рівні; state secretary; життєво важливий; бути радни^м; the executive branch; поняття національної та колективної безпеки; international agencies and alliances; допомагати президентові; officials; всесвітньо визнаний; at the invitation of the President; альянси, що мають широке представництво.

12. Build up your vocabulary.

Use **10 of the phrases** in making up sentences of your own. Ask your fellow-students to act as interpreters after presenting your sentences in English:

безпека

system of collective security - система колективної безпеки

personal security - особиста безпека

in security - у безпеці

security treaty - договір про безпеку

security measures - заходи безпеки

to live in security - жити у безпеці

to endanger public security - загрожувати суспільній безпеці

таємність; прихованість; захищеність; недоступність (інформації)

security classification - гриф таємності communication security -

захищеність засобів/мереж зв'язку computer security -

захищеність data security - захищеність даних

охорона; захист

security at the halt - сторожова охорона

security on the march /on the move - похідна охорона

security in combat - бойова охорона
security against chemicals - протихімічний захист
*гарантія; забезпечення; застава; поручительство security for
a claim - забезпечення позову*
on the security of - під заставу
to give security - поручатися
to act as security - виступати в якості поручителя
цінні папери
government securities - державні цінні папери

13. Translate at sight:

РОЛЬ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Державні органи відіграють головну роль у забезпеченні національної безпеки України. До них належать: Верховна Рада України як орган законодавчого регулювання відносин національної безпеки; Президент України як глава держави, гарант державного суверенітету, територіальної цілісності України, дотримання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина та Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України; Рада національної безпеки і оборони України як координаційний орган з питань національної безпеки і оборони при Президентові України; Кабінет Міністрів України як вищий орган у системі органів виконавчої влади, що вживає заходів до забезпечення обороноздатності, національної безпеки України та громад. Важливі функції у забезпеченні національної безпеки виконують також Конституційний Суд України, Прокуратура України, Національний банк України, міністерства і відомства.

14. Translate at sight:

INTERNATIONAL ENVIRONMENT

(US Views)

Challenges to our global interests did not disappear with the end of the Cold War. Today we face a world in which threats are widespread and uncertain, and where conflict is probable, but too often unpredictable.

The strategic landscape is characterized by four principal dangers which our military must address: regional instability; the proliferation of weapons of mass destruction; transnational dangers such as drug trafficking and terrorism; and the dangers to democracy and reform in the former Soviet Union, Eastern Europe, and

elsewhere.

Many ethnic, religious, territorial, and economic tensions, held in check by the pressures of the bipolar global competition, erupted when the constraints posed by the Cold War were removed.

Regional instability also results when regional powers such as Iraq, Iran, and North Korea pursue aggressive policies in attempts to dominate their neighbors militarily, politically, or economically.

15. Translate by ear:

THE COUNCIL OF NATIONAL SECURITY AND DEFENSE OF UKRAINE

The Council of National Security and Defense of Ukraine was established by the Presidential Decree in July 1992 as an advisory body in the system of state executive power under the President of Ukraine.

The Constitution of Ukraine of 1996 established a new state body - the Council of National Security and Defense of Ukraine that inherited the functions of former Council of Defense and Council of National Security. Secondly, the Constitution determined the principle tasks of this body - coordination and control of the state bodies of executive power activity in the sphere of national security and defense. Currently, the Council of National Security and Defense of Ukraine is a specialized state body with constitutional status which is an integral part of the presidential power and is supposed to ensure one of the most important constitutional functions of the President - state independence and national security of the state.

16. Translate in writing:

БЕЗПЕКА

Безпека визначається як стан захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави від зовнішньої і внутрішньої загрози. Система безпеки охоплює такі елементи: наукову теорію, доктрину (концепцію), політику, стратегію і тактику забезпечення безпеки; сукупність міжнародних, державних і громадських (недержавних) інститутів та організацій, які забезпечують безпеку особи, суспільства, держави; засоби, способи і методи забезпечення безпеки. Існують різні типи безпеки: за масштабом можна виділити міжнародну, регіональну та локальну безпеку; за суб'єктами - особисту, суспільну, національну, колективну; за суспільними сферами - політичну, економічну, військову, екологічну, радіаційну тощо. Забезпечення

безпеки в Україні регулюється Конституцією, законами, правовими актами та системою відповідних державних органів і об'єднань громадян.

17. Act as an interpreter:

Після Другої світової війни люди вбачали в безпеці найвищу цінність. Що змінилося з тих часів?	Times have changed. After so many years of peace and prosperity it has become easy to take security for granted in the West.
Така самозаспокоєність є небезпечною, чи не так?	That's right. We believe that we should make the investment in our security. It will become the key to the peace and prosperity.
Якими є сучасні загрози?	Increased instability is the most obvious challenge.
Ви маєте на увазі Кавказ, Центральну Азію, Північну Африку і Близький Схід?	Yes, exactly. Regions such as the Caucasus, Central Asia, North Africa and the Middle East are all going through political and economic transitions of historic dimensions.
У сучасному світі ніхто не може бути захищеним від прямого впливу джерел нестабільності в інших частинах світу.	Right. Geography once isolated Europe and North America from the fall-out of instability in other parts of the world. This is no longer the case today.

18. Act as an interpreter to render the text into English:

ЧИ МОЖЕ НАТО ДІЯТИ, КОЛИ ООН МОВЧИТЬ?

Відповідає Жан-П'єр Мольні, заступник директора Інституту міжнародних стратегічних досліджень, Париж:

“Очевидно, що зараз, коли робота ООН частково паралізована через принципову позицію Росії, рішення мають ухвалюватися за межами організації, зокрема на рівні НАТО. НАТО — організація з чіткою структурою, ефективна і сильна, яка може ухвалювати рішення. У НАТО є низка функцій. Насамперед гарантування колективної безпеки, але це не все, є ще й інша місія, а саме — програма підтримки миру у світі.

На останньому саміті НАТО у Ньюпорті пріоритетом на найближчий

час визначили колективну безпеку. Гадаю, у випадку Іраку НАТО не піде на передову, але надасть певну підтримку. На мою думку, чекати конкретних кроків від НАТО як альянсу не варто.

Натомість у випадку України НАТО ближче до “передової”, адже йдеться про надання гарантій безпеки країнам-членам НАТО, поміж яких є країни східної Європи і Балтії.

Разом з цим не варто забувати про ризики. НАТО — це військовий альянс, який має право вирішити йти проти будь-якої країни, яка не є членом альянсу. Тому ситуація, за якої НАТО ухвалює рішення замість ООН, — небезпечна, адже НАТО представляє лише обмежену кількість країн”

19. As a journalist of “The International Relations” issue, make a translation of the following article in writing:

Майже 40 країн підтримали ініціативу Парижа щодо добровільної відмови від застосування права вето в ООН Великобританія вже погодилася на добровільне обмеження права вето в РБ ООН Заступник офіційного представника МЗС Франції Олександр Жоржина заявив, що близько 40 країн погодилися з відмовою від права вето в ООН у випадках, коли необхідно вжити термінових заходів для припинення масових злочинів.

"Ініціатива Франції з регулювання вето у випадках масових звірств знайшла дуже широкий відгук в Організації Об'єднаних Націй та міжнародному співтоваристві. Майже 40 країн офіційно висловили свою підтримку в рамках останнього засідання ООН і багато інших проявляють інтерес", - зазначив дипломат.

Відповідне рішення можуть ухвалити вже у вересні, каже він. "Ми активно обговорюємо це питання, зокрема у зв'язку з 70-ю річницею Організації Об'єднаних Націй у вересні, як подальший крок у мобілізації міжнародної спільноти", - уточнив Жоржина.

Рада безпеки ООН не змогла ухвалити проект резолюції зі створення Міжнародного трибуналу для розслідування збиття Боїнга. Оскільки Росія як член РБ ООН виступила проти, і на документ наклали вето. У проекті резолюції йшлося, що РБ ООН "приймає рішення створити міжнародний трибунал з єдиною метою притягнення до відповідальності осіб, відповідальних за злочини, пов'язані зі знищенням в Донецькій області України літака авіакомпанії Malaysia Airlines, що виконував 17 липня 2014 рейс MH17".

Міністр закордонних справ Нідерландів Берт Кундерс заявив про намір

шукати альтернативні способи покарання винних трагедії. Глави МЗС п'яти країн закликали створити міжнародний трибунал по МНІ7. Великобританія вже погодилася на добровільне обмеження права вето в РБ ООН.

20. Make up your own article in English on any current issue related to the international relations defense policy. Prepare it in writing (about 300 words).

21. Translate the following Ukrainian sentences into English, paying especial attention to complex sentences.

1. Чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. 2. Укладення міжнародних договорів, які суперечать Конституції України, можливе лише після внесення відповідних змін до Конституції України. 3. Конституцію Японії було прийнято в 1947 році після поразки у другій світовій війні, в якій Японія брала участь на боці Німеччини, і відтоді основний закон не змінювався. 4. Як повідомили засоби масової інформації, перебудова головної вулиці столиці буде завершена до святкування річниці проголошення незалежності України. 5. Ми дізналися з газет, що дипломатичні стосунки з цією країною було встановлено багато років назад. 6. У Верховній Раді України дійшли згоди, і спікера нарешті було обрано. 7. Ми зателефонували секретареві посольства Великої Британії, сподіваючись, що він зможе дати нам інформацію з цього важливого питання. 8. Як тільки у нас зявиться вільний час, ми з великим задоволенням відвідаємо виставку, яка недавно відкрилася у французькому культурному центрі. 9. Відповідно до Статуту ООН, країни-члени приймають колективних заходів по відверненню загрози порушення миру. 10. На думку українського уряду, введення контингенту Ізраїльських військ до Сектора Гази поставить під загрозу можливість підтримання миру на Близькому Сході. 11. Франція переборола свою ізоляціоністську позицію та ратифікувала договір про скорочення ядерних озброєнь у Європі. 12. Повернення на батьківщину усіх біженців є головною умовою в'єтнамського уряду для початку будь-яких переговорів з Таїландом. 13. Ліга Націй була попередником була попередником ООН, який відстоював принципи справедливості та міжнародного права. 14. Внаслідок адміністративної неефективності кошти міжнародних донорів, що надходили до Боснії, були використані не за призначенням. 15. Югославія, яка неодноразово порушувала права людини у Косово, була виключена з Ради

Європи. 16. Держсекретар спростував заяву про те, що США навезуть Польщі свою волю, заявивши, що вони хотіли б тільки стимулювати економічний зріст. 17. Суверенна рівноправність країн-членів, незалежно від їхнього розміру або економічного становища, є одним з найважливіших принципів побудови багатьох міжнародних організацій. 18. Рада Безпеки закликала НАТО утриматися від примусових дій та не уводити до дії збройні сили. 19. ООН та інші міжнародні організації функціонують безперервно, щоб увесь час мати змогу вирішувати кризові питання. 20. На думку представників Ради Європи, придушення свободи слова є серйозним порушенням прав людини та демократичних засад суспільства. 21. Генеральний Секретар ООН не має права вето щодо процедурних питань. 22. Чисельні дипломатичні спроби відновити мир на Корейському півострові закінчилися невдало. 23. Під час інавгураційної промови новий президент США пообіцяв вжити відповідних заходів щодо зміцнення міжнародного престижу своєї країни.

DEVELOPING TRANSLATION SKILLS

CALQUE can be defined as a translation procedure where a translator transfers a SL (source language) word or an expression into the target text using a literal translation of its component elements. e.g. *soap opera* - *мильна опера*, *backbenchers* – *задньорядники*, *frontbenchers* – *передньорядники*, *hot line* – *гаряча лінія*, *Cape of Good Hope* – *мис Доброї Надії*.

Some forms of address are traditionally calqued: *Your Excellency* – *Ваша Високоповажносте* (*Ваше Преосвященство*, *Ваша Превелебність*), *Dear Sir* – *Шановний пане X*, *Your Honour* – *Ваша честь*, *Your Grace* – *Ваша милість/світлість*, *Reverend Father* – *Преподобний Отче*, etc.

The word 'calqued' can be also used with respect to a lexical item that has been formed by a literal translation of the component elements of a foreign word. e.g. *workaholic* – *працеголік*, *skyscraper* – *хмарочос*, etc.

I. Translate the following sentences into Ukrainian. State the cases where you can apply calqued/loan translation.

1. Forbidden fruit is always more attractive.
2. The Red Cross is an international organization that helps people who are suffering as a result of war, floods, disease etc.
3. The expression *Trojan Horse* comes from the wooden horse with Greek soldiers hiding inside, used in the Trojan War. The Greeks hid inside a

large wooden model of a horse and were taken into Troy by Trojan soldiers, who thought that it was a gift.

4. After she reached the White House, the First Lady would wear only American designer clothing in public, a decision which opened the horn of plenty for Nancy. During her eight years there, she would accept designer goods worth more than \$1m.
5. - Is it right that the safety of your children is threatened? - Yes, Your Honour, I fear for them.
6. His loyalty to his country may be his Achilles' heel.
7. The director decided to raise her salary to sweeten the pill of her losing the status of 'manager' during the re-organization.
8. Reading between the lines, I'd say Robert's not very happy.
9. They were so apparently unsuited, but then everyone knows opposites attract.
10. The company has captured the lion's share of the UK market.
11. Dating the boss's daughter is playing with fire.
12. The Human Resources Department had bound him hand and foot by not allowing him to discipline his staff.
13. If we respond with violence, we'll be playing into their hands, giving them an excuse for a fight.
14. She has never enjoyed playing second fiddle to the chairman.
15. The triumph of postmodernism, at least in the West, has been a Pyrrhic victory.

II. Translate the following text into English paying special attention to the use of pronouns. Make use of the following key

words: *indispensable, to be squeezed, to play the part, a prosecutor, to have trouble, a concession, an occasional slip, a war crime trial, to miss out, the United Nations, the European Parliament, turn smth into smth.*

Перекладачі належать до майже невидимих, але фактично незамінних людей, які, затиснуті між двома президентами, жодний з яких не володіє мовою іншого, намагаються забезпечити спілкування між двома сторонами.

Мені доводилося бачити і чути, як працюють найвидатніші усні перекладачі на переговорах вищого рівня, на засіданнях суду над військовими злочинцями, під час роботи Організації Об'єднаних Націй або Європейського Парламенту, де вони грають роль

президентів і принців, прокурорів та парламентарів.

Скільки ж інформації губиться під час перекладу? І як взагалі це у них виходить, коли більшість із нас стикаються з проблемами, спілкуючись навіть рідною мовою? І чи мали колись місце насправді серйозні помилки? Чи змінився коли-небудь хід історії через перекладача, який випустив те вкрай важливе слово «ні», перетворивши поступку на загрозу?

Що ж, навіть зірки професії інколи помиляються.

(За матеріалами BBC News)

III. Scan the Internet resources to find the facts supporting the statements mentioned above. What are “the TOP TEN INTERPRETER’S GROSS MISTAKES”?

IV. Translate the following anecdote from Jeremy Paxman’s “The English”. Highlight the stylistic devices used. Find all the pronouns and determine to what class they belong.

The moment a Frenchman opens his mouth, he declares his identity. The French speak French. The English speak a language which belongs to no one. Professor Michael Dummett, a professor of Logic at Oxford, once stood in line to buy a railway ticket in Chicago and struck up a conversation with a fellow traveler. After a time, the man said, ‘You must be from Europe.’ ‘Yes, from England,’ said Dummett. To which the Spinoza beside him replied, ‘You speak pretty good English.’ Dummett was so astonished that he found himself blurting out that he *was* English. It was only later he realized that for many Americans, ‘English’ is just the name of a language spoken in America, as ‘Dutch’ is the language spoken in Holland. The paradox of a language is that it is at once precious and personal to the speaker and at the same time the property of everyone. What happens to a people if they cease to own their language?

(Bo3Ha, ranoHiB H. 1, c. 158)

V. Split into groups of three. Within each group, choose who plays each of the following roles: an interpreter, an English-speaking guest-lecturer and a senior member of the faculty staff who can’t speak English. Dramatize your choice of one of the following scenarios: the

choice of themes for a series of seven extra-curricular lectures, the involvement of the guest during the University Day speeches or how to plan introducing the guest to the Minister of Education during a visit.

2. ENGLISH IN INTERNATIONAL DOCUMENTS

TREATIES AND CONVENTIONS

I. Read the text and answer check up questions:

In international law and diplomatic practice the term “treaty” is used in two senses. In a generic sense, it refers to all arrangements between states which are ***of a binding character***, and in a restricted sense it refers to a title given to ***instruments*** containing such international agreements. Instruments setting out agreements between states bear different titles such as ***Treaty, Agreement, Convention, Protocol, Act, Declaration, Statute, Regulations, Provisions, Pact, Covenant, Compromise, Accord, Arrangements, Modus Vivendi, Exchange of Notes and Concordat***. It is, however, not obligatory to give a title to an international agreement, as agreements can be concluded even by the exchange of notes. Some of the agreements are highly formal in character whilst others are not.

International law prescribes neither the form nor the procedure for the making of international engagements, and consequently their form depends upon the ***will and convenience of the parties***. In practice it is governed also by the usage and varies depending on whether agreement is reached between states, heads of states, governments, or particular ministers or departments.

It is not every international instrument, however formal it may be, that would be regarded as a treaty. Unless the instrument creates ***contractual obligations*** between two or more states, the essential requirements of a treaty are not fulfilled. The binding nature of treaty obligations is the most fundamental rule of international law.

Of all international engagements which are intended to have an obligatory character the most important are “treaties”, the term being derived from the French *traiter* which means ‘to negotiate’.

The next the most solemn type of international engagement is the ‘convention’, derived from the Latin word *conventio* meaning ‘agreement’. This term is frequently employed in connection with agreements to which a large number of parties, and especially to agreements of the law-making type.

The treaty document covers the following parts:

1. The preamble containing:

- a) a list of the heads of state in whose names the treaty is concluded;
 - b) a list of plenipotentiaries;
 - c) usually a statement of the purposes and objectives of the treaty, sometimes accompanied by the recital of principles and circumstances;
 - d) a declaration that the plenipotentiaries have necessary powers.
3. The text generally containing, in the form of numbered articles, the respective agreements of the signatories. It also indicates:
- a) the requirements for bringing the treaty into force;
 - b) its duration;
 - c) the place where the exchange of ratifications will take place.
4. The final clauses, specifying that the plenipotentiaries have signed the treaty and have affixed their seals thereto, and including the information on:
- a) the number of signed copies;
 - b) if in more than one language, the languages used, and that each is equally authentic;
 - c) the place and date of signature.

According to the importance of a treaty, the preamble can be more or less enlarged. The statements in the final clauses are, on the contrary, are very identical.

The provisions of a treaty determine the manner in which and the date on which the treaty enters into force. Where the treaty does not specify a date, there is a presumption that the treaty is intended to come into force as soon as all the negotiating states have consented to be bound by the treaty.

After the treaty is concluded, the written instruments, which provide the formal evidence of consent to be bound by ratification, accession and so on, and also reservations and other declarations, are placed into the custody of a depositary, who may be one or more states, or an international organization (e.g. the United Nations Secretariat).

As regards treaties, conventions, etc., these, when concluded between two states, are now ordinarily signed in two texts, in the respective languages of two countries, though exceptions occur. In the case of treaties of a general nature - multilateral treaties - concluded between many states, the usual practice was to use French, but now French and English. Those concluded under the auspices of the United Nations normally have texts in its official languages, all equally authentic.

The authenticity of the text is established by means of the signatures of the plenipotentiaries. It will depend on the circumstances whether signature alone is sufficient to bring the treaty into force or whether some further step, such as ratification, is necessary.

Questions to the text:

1. What are the most typical forms of international agreement?
2. What does the term treaty imply in a generic and a restricted sense?
3. What is the compositional design of treaties and conventions?
4. Which part of a treaty contains a statement of the purpose?
5. And which part embodies the substantive commitments undertaken by the contracting parties?
6. How is the authenticity of the text established?
7. What languages are used in treaties and other international compacts?

II. Suggest the Ukrainian for:

- 1) accession; 2) the authenticity of the text; 3) a binding international agreement; 4) contractual (treaty) obligations; 5) entry into force; 6) the exchange of ratifications; 7) equally authentic; 8) the final clauses of a treaty; 9) a multilateral treaty; 10) the negotiating states; 11) a party to a treaty; 12) the plenipotentiaries; 13) the provisions of a treaty; 14) the signatory governments; 15) under the auspices of the United Nations; 16) to affix one's seal; 17) to place (an instrument) in the custody of depositary.

III. Try the back translation of the phrases given above.

IV. Memorize the phrases below, suggest their Ukrainian equivalents:

- 1) determined to continue negotiations; 2) expressing their firm resolve to contribute to; 3) firmly believing that; 4) guided by the interests of consolidating peace; 5) proceeding from the close relations of all-round cooperation existing between them; 6) recalling the Declaration of the UN Conference; 7) striving to continue the development of; 8) wishing to contribute to the cause of halting the arms race; 9) have resolved to conclude this Treaty; 10) and have agreed as follows.

V. Study the use of italicized words in different phrases, suggest their Ukrainian equivalents:

- TREATY-

A basic ~; a binding ~; a boundary ~; a collective ~; a commercial ~; a demarcation ~; an (in)equitable ~; an international ~; a non-aggression ~; a non-proliferation ~; an open ~; a peace ~; a restricted ~; Strategic Offensive Arms

Limitation ~ ; a trade ~ ; a universal ~;

A ~ of alliance; a ~ of cession; a ~ of commerce and navigation; a ~ of friendship, cooperation and mutual assistance; a ~ of guarantee; a ~ of mutual security; a ~ of neutrality; a ~ of unlimited duration; breach of an international ~; the coming of a ~ into force; denunciation of a ~ ; prolongation of a ~ ; renunciation of a ~ ; the substantive articles of a ~ ;

To accede to a ~ ; to adhere to a ~ ; to conclude a ~ ; to denounce a ~ ; to enter into a ~ ; to extend the validity of a ~ ; to initial a ~ ; to observe a ~ ; to prolong the validity of a ~ ; to ratify a ~ ; to register a ~ ; to render a ~ invalid; to renounce a ~ ; to sign a ~ ; to violate a ~ ; to withdraw from a ~

- NEGOTIATIONS ~

Arms-control ~ ; bilateral ~ ; cease-fire ~ ; diplomatic ~ ; fruitful ~ ; multilateral ~ ; peace ~ ; separate ~ ; stage-by-stage ~ ; top-level ~ ; trade ~ ; ~ on medium-range nuclear force; ~ on a wide range of issues; a new round of ~ ; a breakdown in the ~ ; completion of ~ ; an outcome of ~ ; postponement of ~ ; progress of ~ ; results of ~ ; by means of ~ ; in the course of ~ ; through ~ ; within the framework of ~ ; to begin ~ ; to break off ~ ; to carry on ~ ; to complete ~ ; to conduct ~ ; to continue ~ ; to delay ~ ; to discontinue ~ ; to enter into ~ ; to hold ~ ; to initiate ~ ; to resume ~ ; to suspend ~ ; to torpedo ~ ; to wreck ~.

~ NEGOTIATE ~

To ~ a loan; to ~ a sale; to ~ a treaty; to ~ terms of peace; to ~ for ceasefire; to ~ for peace; to ~ for truce; to ~ from a position of strength.

VI. Suggest the English for:

1) безстроковий договір; 2) договір про взаємну безпеку; 3) договір про непоширення ядерної зброї; 4) договір про встановлення кордонів; 5) набуття договором чинності; 6) нерівноправний договір; 7) порушити договір; 8) парафувати договір; 9) дотримуватися договору; 10) продовжити дію договору; 11) поновити переговори; 12) зірвати переговори; 13) черговий раунд переговорів; 14) провал переговорів; 15) договір про ненапад; 16) укласти договір; 17) підписати договір; 18) вести переговори про перемир'я; 19) вийти з договору; 20) двосторонні переговори; 21) переговори про припинення вогню; 22) поетапні переговори; 23) переговори на найвищому рівні; 24) відмовитися від договору; 25) переговори з широкого

кола питань; 26) вести переговори; 27) домовлятися про умови миру; 28) вести переговори з позиції сили.

VII. Memorize the following:

having regard for having respect for	звертаючи увагу на у дусі поваги
in this regard in this context in this respect	у цьому плані / у зв'язку з цим у цьому контексті у цьому відношенні
in regard to / as regards with regard for (to) / as to / as for/ in respect of (for) / with respect to/ concerning / as concerns	відносно / щодо / що стосується / стосовно до / з точки зору / по відношенню до / стосовно / у зав'язку / з приводу
with due regard to	враховуючи належним чином
to regard as	розглядати як

VIII. Translate into Ukrainian:

1. National cultural industries should *be regarded as* one of the most important factors in endogenous cultural development.
2. The action of UNESCO should be based on the democratization of education *with due regard to* the extension of lifelong education.
3. *Regarding* the forms of Organization's action in the field of education regional cooperation can be seen as being particularly worthy of consideration *as regards* regional exchanges of experience.
4. The exceptional importance of the search for solutions *with regard to* the rational use of natural resources will warrant particularly close attention.
5. Any measure *in this respect* must be based on the recognition of the inalienable right of all states freely to dispose of their natural wealth and resources.

IX. Study the following table. Mind that the English expressions below correspond to the Ukrainian “у відповідності з”, “заради виконання (чого-небудь)”, “згідно з (чим-небудь)”:

In	accordance
	compliance with
	conformity
	keeping line
	pursuance of
	pursuant
	according to

X. Translate into English taking note of the words and phrases in bold type:

1. **Відповідно до** основних зобов'язань, викладених у статті 2 цієї Конвенції, держави учасниці зобов'язуються не допускати расової дискримінації в усіх її проявах. 2. Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй **згідно зі** статтею 48 повідомляє представникам держав-членів ООН про всі поточні зміни в роботі організації. 3. **На виконання** своїх обов'язків, що випливають зі Статуту ООН і стосуються прав людини та основних свобод, Економічна і соціальна Рада може укладати угоди зі спеціалізованими установами, діяльність яких спрямована на реалізацію цих прав і свобод. 4. **Відповідно до** рекомендацій наради експертів були суттєво посилені програми у галузі енергетики. 5. **На виконання** резолюції 9.1 секретаріат сприяв підготовці доповідей з обговорюваного питання.

III. INDIVIDUAL WORK

INTERNATIONAL ORGANIZATIONS IN SECURITY POLICY

1. Listen to the text read by the teacher. Practice consecutive interpreting by ear:

COLLECTIVE SECURITY

The term “collective security” is commonly understood as the military defense by means **of broad-based alliances** among many nations who are pledged to help defend each other against aggressors. In this respect, it is somewhat synonymous with the terms “international security” and “**regional security**”.

The principles of collective security were laid down by the ideology of relative **pacifism** early in the 20th century. Many **pacifists** believed that peace can be maintained only by a readiness to use force in certain circumstances. Proponents of the theory of collective security called for the establishment of **regional and international alliances** of **peace-loving nations** against peace violators. Collective security supporters also stood for the creation of international machinery that was able not only **to make settlements** but to enforce them as well.

The greatest impetus to collective security in modern times was the development and use of nuclear weapons. Faced with the possibility of total nuclear war, many nations started working for the ban of nuclear weapons production and testing, and for the **nuclear disarmament**. Nowadays, advocates of collective security accordingly support all international organizations such as the United Nations, with its more elaborate machinery for keeping the peace.

Collective security is a broad and complex topic both for countries engaged in relationships with other nations, and for observers trying to understand those interactions. These relationships are influenced by many variables. They are shaped by the primary participants in international security relations - called **collective security actors** - including national leaders, other politicians, and nongovernmental participants, such as private citizens, corporations, and **nongovernmental organizations (NGO's)**. Collective security relationships are also affected by domestic political events and nonpolitical influences, including economics, geography, and culture. Despite all of these other influences, the primary focus of collective security is on the interactions between nations.

The universally recognized international organization aimed at international collective security is the UN. The largest modern regional alliances for collective security are NATO, OAU, OAS, OSCE, EU, and WEU.

2. Study the active vocabulary and translate the texts given below:

collective security	колективна безпека
regional security	регіональна безпека
pacifism	пацифізм
pacifist	пацифіст
regional alliances	регіональні союзи/альянси

international alliances settlement	міжнародні союзи/альянси врегулювання; домовленість; згода
to make settlements	дійти згоди; досягти домовленості (<i>щодо врегулювання питання</i>)
peace-loving nations	миролюбні держави
disarmament	роззброювання, роззброєння
nuclear disarmament	ядерне роззброювання
actors	суб'єкти
collective security actors	суб'єкти колективної безпеки
nongovernmental organization (NGO)	неурядова організація
UN Security Council (UNSC)	Рада Безпеки ООН (РБ ООН)
United Nations Charter; Charter of the United Nations	Статут ООН; Хартія ООН
member nation	країна-учасниця; країна-член
UN member nation	країна-член ООН
permanent members	постійні члени
General Assembly (GA)	Генеральна Асамблея
Secretary General	Генеральний секретар (ООН)
International Court of Justice	Міжнародний Суд ООН
ad hoc <i>adj.</i>	спеціальний
enforcement action	застосування сили; примусові дії
pillar	напрямок співробітництва
EC pillar	напрямок співробітництва ЄС
Common Foreign and Security Policy (CFSP)	спільна політика з питань безпеки і міжнародних прав (ЄС)
Justice and Home Affairs (JHA)	правосуддя і внутрішні справи (ЄС)
supranational <i>adj.</i>	наднаціональний
supranational functions	наднаціональні функції
signatory	підписант (сторона, що підписала)
headquarters	штаб-квартира
the veto right of the great powers	право вето великих держав
international machinery	міжнародний механізм
advocates of collective security	прихильники ідеї колективної безпеки

UNSC ROLE IN INTERNATIONAL SECURITY

The **United Nations Security Council (UNSC)** is one of the six principal organs of the UN. Under the **United Nations Charter**, the Security Council is primarily responsible for maintaining international peace and security. Under Chapter VII of the Charter, the UNSC is the only UN organ that can **order enforcement action** if a case of aggression or breach of peace has been established. Enforcement action can range from economic sanctions to military measures. Disputes and breaches of peace may be brought before the Security Council by any **UN member nation**. Countries that are not members of the council may be invited to participate in the discussion without a vote.

The UNSC has 15 members, of which 5 are permanent: the United States, Russia, Great Britain, France, and China. The other members are elected by the **General Assembly (GA)** to serve nonconsecutive two-year terms. Every year five new countries are elected to these seats, which rotate on a geographical basis: five from Asia, Africa, and the Middle East; two from Western countries; two from Latin America; and one from Eastern Europe. The presidency of the Council is held for a month at a time by each of the members.

Nine affirmative votes are required to **pass a resolution**. In procedural decisions, any nine votes suffice. On all substantive matters, however, all five permanent members must support the resolution. A negative vote from any of the five permanent members prevents the adoption of any resolution, even if all other members vote in favor. This negative vote is known as the veto right of the great powers. The UNSC also recommends to GA admission of new UN members and appointment of a new **Secretary General**. The Council participates equally with the GA in electing judges to the **International Court of Justice**. The UNSC has standing committees and may establish **ad hoc** bodies.

REGIONAL ALLIANCES FOR COLLECTIVE SECURITY

The largest modern regional alliances for collective security are the EU, OSCE, NATO, WEU, OAU, and OAS.

The members of the European Union (EU) cooperate in three areas, often referred to as **pillars**. At the heart of this system is the **EC pillar** with its **supranational functions** and its governing institutions. The EC pillar is flanked by two pillars based on intergovernmental cooperation: **Common Foreign and Security Policy (CFSP)** and **Justice and Home Affairs (JHA)**. These two pillars

are a result of the Maastricht agreement to develop closer cooperation in these areas. However, because the members were unwilling to cede authority to supranational institutions, policy decisions in these pillars are made by unanimous cooperation between members and cannot be enforced. For the most part, the governing institutions of the EC pillar have little or no input in the other two.

The Organization on Security and Cooperation in Europe (OSCE), formerly known as the Conference on Security and Cooperation in Europe (CSCE), is a multinational forum for the promotion of peace, security, justice, and cooperation in Europe. The OSCE takes an active role in Europe, not only discussing problems, but also organizing missions and helping to resolve violence throughout Europe. The OSCE major permanent bodies are: the Secretariat (in Prague, the Czech Republic), the Conflict-Resolution Centre (in Vienna, Austria), and the Election-Monitoring Office (in Warsaw, Poland).

The North Atlantic Treaty Organization (NATO) is a regional defense alliance, created by the North Atlantic Treaty that was signed on April 4, 1949. The original **signatories** were Belgium, Canada, Denmark, France, the United Kingdom, Iceland, Italy, Luxembourg, The Netherlands, Norway, Portugal, and the United States. Greece and Turkey were admitted to the alliance in 1952, West Germany in 1955, and Spain in 1982. In 1990 the newly unified Germany replaced West Germany as a NATO member.

Hungary, Poland, and the Czech Republic became members of NATO in 1999. The organization has its **headquarters** in Brussels, Belgium. NATO's purpose is to enhance the stability, wellbeing, and freedom of its members through a system of collective security. That is, members of the alliance agree to defend one another from attack by other nations. Over the years the existence of NATO has led to closer ties among its members and to a growing community of interests. The treaty itself has provided a model for other collective security agreements.

Answer the questions:

1. What is collective security?
2. What are the principles of collective security?
3. What is the relationship between the collective, regional, and international security?
4. What actors of collective security do you know?

3. Decipher the following abbreviations:

NGO; UN; UNSC; GA; EC; NATO; OAU; OAS; OSCE; WEU; CFSP; JHA

4. Translate into Ukrainian:

To defend each other against aggressors; somewhat; the principles of collective security; the ideology of relative pacifism; early in the 20th century; to use force; in certain circumstances; to use force in certain circumstances; the theory of collective security; to call for sth; supporters/advocates/proponents; readiness; to establish regional and international alliances; peace-loving nations; peace violators; to enforce sanctions; to give impetus to collective security; in modern times; the development of nuclear weapons; the use of nuclear weapons; to be faced with the possibility of total nuclear war; to ban nuclear weapons; nuclear weapons testing; nuclear weapons production; to ban nuclear weapons production and testing; to support all international organizations; an elaborate machinery; to have more elaborate machinery for keeping the peace; a broad and complex topic; relationships with other nations; variables; to be influenced by many variables; international security relations; national leaders; private citizens; to be affected by sth; domestic political events; to be responsible for sth; primarily; to maintain international peace and security; to order enforcement action; the breach of peace; economic sanctions; military measures; to be brought before the Security Council; UN member nations; to participate in the discussion without a vote; to serve nonconsecutive two-year terms.

5. Translate into English:

Чергуватися за географічним принципом; голосування “за”; голосування “проти”; приймати резолюцію; рішення з процедурних питань; суттєві питання; з усіх суттєвих питань; підтримувати резолюцію; право вето великих держав; прийом нових членів; призначення нового Генерального секретаря ООН; обирати суддів; постійні комітети; спеціальні комітети; члени Європейського Союзу; міжурядове співробітництво; Маастрихтська угода; розвивати тісне співробітництво; наднаціональні структури; передавати повноваження; передавати повноваження наднаціональним структурам; керівні структури; мати незначний вплив на щось; не мати впливу на щось; багатонаціональний форум; правосуддя; сприяння миру, безпеці, правосуддю та співробітництву; Центр врегулювання конфліктів; Офіс моніторингу за виборами; регіональний оборонний альянс; сторони, що першими підписали угоду; бути прийнятим до альянсу; штаб-квартира; покращувати стабільність, добробут і свободу; захищати один одного від нападу інших країн; спільність інтересів.

6. Translate quickly:

Collective security; регіональна безпека; pacifism; пацифіст; regional alliances; міжнародні союзи; settlement; дійти згоди; peace-loving nations; роззброювання; actors; суб'єкти колективної безпеки; nongovernmental organization; Рада Безпеки ООН; the United Nations Charter; країна-член ООН; permanent members; Генеральна Асамблея; the UN Secretary General; Міжнародний Суд ООН; ad hoc committee; застосування сили; pillar; наднаціональний; supranational functions; сторона, що підписала (угоду, договір); headquarters; право вето великих держав; international machinery; прихильники ідеї колективної безпеки; regional security; регіональні союзи; to make settlements; миролюбні держави; nuclear disarmament; неурядова організація; collective security actors; Статут ООН; member nations; Генеральний секретар; the International Court of Justice; напрям співробітництва ЄС; signatory; наднаціональні функції; the veto right of the great powers; штаб-квартира.

BUILD UP YOUR VOCABULARY

1. союз; альянс

defensive/defense alliance - оборонний союз

military alliance - військовий союз Holy Alliance - *іст.* Священний Союз

an alliance between states - союз між державами

to make/form/conclude an alliance - укласти союз

to terminate/dissolve/revoke an alliance - розірвати союз, вийти із союзу

in alliance with - у союзі з ким-небудь

2. об'єднання

political alliance - політичне об'єднання

tribal alliance - племінне об'єднання

3. зв'язок; злиття; інтеграція

a close alliance between government and industry - зміцнення зв'язку між урядом і промисловістю

4. шлюбний союз

matrimonial alliance - шлюбний

союз unhappy alliance – невдалий

шлюб

7. Translate at sight:

Міжнародна безпека

У сучасній політиці міжнародна безпека розглядається як важлива

функція світового співтовариства. Вона реалізується на основі процесів роззброєння, поглиблення взаєморозуміння і взаємодовіри між державами, мирного врегулювання конфліктів.

За Статутом ООН основна відповідальність за підтримання миру та міжнародної безпеки покладена на Раду Безпеки ООН. Їй належить виключне право застосування санкцій проти агресора. На рівень і стан сучасної міжнародної безпеки впливають такі чинники: характер загальної небезпеки і загроз, захищеність зовнішніх кордонів, стан внутрішньої безпеки держав. Як політичне явище міжнародна безпека обслуговує інтереси і потреби більшості країн світової спільноти, оскільки прагнення до безпеки є визначальним мотивом людської діяльності.

Міжнародну безпеку розрізняють за масштабами, сферами і суб'єктами. За масштабами виділяють регіональну і загальну безпеку. За сферами - військову, політичну, економічну, екологічну, гуманітарну безпеку. За суб'єктами - безпеку суспільства, держави, людини.

Поряд з традиційними джерелами небезпеки (прагнення певних країн до гегемонії, переваги у стратегічних та ядерних озброєннях, до експансіонізму) на рівень міжнародної безпеки на сучасному етапі світового розвитку впливають нові світові загрози. Це тенденція до зростання кількості локальних конфліктів і акцій міжнародного тероризму, поява могутніх незаконних збройних формувань, розкрадання ядерних матеріалів та поширення ядерних технологій, наявність стратегічних озброєнь у потенційних агресорів.

Сучасна система міжнародної безпеки ґрунтується на принципах: однакового рівня безпеки для всіх країн незалежно від їхньої ролі на світовій арені; міжнародного співробітництва та колективності дій у розв'язанні проблем безпеки чи припинення агресії; високого ступеня довіри і відкритості у міжнародних стосунках; системного підходу до підтримання безпеки.

Важливими елементами системи міжнародної безпеки є наукові теорії, концепції, доктрини, програми досягнення високого рівня міжнародної безпеки; міжнародні, державні, громадські організації та інститути підтримання миру.

Нова глобальна система безпеки формується шляхом переговорів та угод про загальні цілі, норми, принципи і механізми врегулювання конфліктів. Вона базується на довірі, прозорості і передбачуваності дій партнерів, співробітництві і гарантіях.

Названі елементи відображаються у діяльності структур спільної безпеки: ООН; Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ); у програмі НАТО “Партнерство заради миру”; у програмному асоціюванні партнерства з країнами Центральної та Східної Європи в рамках Східноєвропейського Союзу (СЄС), Європейського Союзу (ЄС) і прийнятої ним програми загальної зовнішньої політики та політики в галузі безпеки.

8. Learn the following collocations:

1. політика	policy
дотримуватися політики	to adhere to a policy
	to advocate a policy
відстоювати, пропагувати політику	
викривати політику монополій	to reveal the policy of monopolies
політика залякування	policy of intimidation
політика невтручання	policy of non-interference
очікувальна політика	wait-and-see policy
недалекоглядна жорстка політика	short-sighted tough / rigid policy
проводити мирлюбну політику	to pursue / to conduct a peaceful policy
2. заходи	measures / actions/ steps
вживати надзвичайних заходів	to take extreme security measures
примусові заходи	compulsory measures / actions/ steps
заходи для боротьби з відмивання	steps / measures to combat money
запобіжні заходи	preventive / preventative measures
обмежувальні заходи	restrictive measures / actions/ steps
рішучі заходи	drastic measures
культурні заходи	cultural events
3. відповідати	to meet / satisfy/ suit
відповідати вимогам	to meet/ satisfy/ suit the requirements
відповідати стандартам	to be in line with / to meet the standards
відповідати, служити національним	to serve / protect/ promote/ safeguard
відповідати фактам, дійсності	to correspond to the facts
відповідати сподіванням	to come up / to live up to one's
відповідати на критику	to respond to criticism
приводити у відповідність до	to bring into line/ conformity/ accordance

9. Translate the following sentences into Ukrainian. Pay attention to the words and word combinations in bold type:

1. The new industrial policy **has been widely advocated**. 2. In order **to combat organized crime, the law enforcement agencies** established new intelligence network. 3. Mass media launched a vicious attack on oil monopolies in an attempt **to reveal their fleecing policies**. 4. The political repressions are part of **a policy of intimidation** against opposition supporters. 5. Jordanian Prime Minister says his government wants to **pursue a policy of non-interference** in the conflicts between Israel and Lebanon. 6. United Nations arms inspectors **were granted permission** to begin inspection of suspected chemical weapon sites. 7. Political scientists say that the current president is **taking a number of controversial steps** in his foreign policies. 8. I'm going to **adhere consistently to this policy** during my term in office. 9. Swiss authorities say they also plan **to take extreme measures to combat money laundering**. 10. **Responding to** growing media **criticism**, the high-ranking official claimed he was not involved in the corruption scandal. 11. The trilateral talks failed **to live up to all the parties' expectations**. 12. In 1959 such countries as Denmark, Austria, Sweden, Switzerland, Norway, Portugal, and the UK established European Free Trade Association agreeing to eliminate trade restrictions between them, without **bringing tariffs and trade policies into line with** other countries. 13. The current prime Minister insists on **taking drastic measures** to rescue the country's stagnant economy. 14. They **have taken all necessary compulsory measures** to prevent public disorder. 15. All prospective member countries must **bring their legislation into line** with the common European legal framework. 16. **Forthcoming cultural events** are listed on the front page of the brochure. 17. The **restrictive measures were introduced** by the parliament, which approved legislation to restrict public protests, rallies, demonstrations, and foreign support of the opposition. 18. We're **taking all preventive measures** to curb the spread of bird flue in other areas. 19. In May 1997 the USA stopped financial aid to Belarus, claiming Belarus **doesn't meet international human rights standards**. 20. Ukrainian authorities say chickens imported from the USA will be prohibited if they fail **to satisfy stringent safety requirements**.

10. Translate the following sentences into English using your active vocabulary:

1. Україна проводить миролюбну зовнішню політику, спрямовану на забезпечення її національних інтересів і безпеки, шляхом підтримання взаємовигідної співпраці з іншими державами за принципами та нормами

міжнародного права. 2. У разі успіху переговорів будуть створені усі передумови для багатосторонньої співпраці. 3. Деякі дипломатичні кола критикують очікувальну політику Європейського Союзу як в українському так і в сирійському питанні. 4. Прем'єр заявив, що діє з чинним законодавством і не терпить тиску ззовні. 5. Багато політологів вважають, що Росія проводить недалекоглядну жорстку політику по сусідніх державах колишнього Радянського табору. 6. Країни-члени СНД рекомендують політику, спрямовану на усунення торгівельних бар'єрів, зменшення імпортного мита та квот. 7. Міністр закордонних справ наголосив, що країна проводить політику невтручання у внутрішні справи інших країн. 8. Оскільки ніякого прогресу на переговорах не було, глави держав вирішили прислухатись до думки радників та відкласти їх. 9. Згідно з наміченими заходами, посол повинен зустрітись сьогодні з речником президента. 10. Природно, що кожна країна сама визначає напрямок своєї політики, а вибір України - її суверенне право. 11. Щоб уможливити приїзд високопоставленої особи, були вжиті всі заходи безпеки. 12. Буде створене необхідне підґрунтя для приведення законодавства у відповідність із вимогами конвенції. 13. У статті обговорювались, поміж іншого, питання роззброєння, внутрішньої політики держави та заходи щодо обмеження гонки ядерного озброєння. 14. Представник фракції наголосив, що висновки комісії не відповідають фактам. 15. Можливо, цей закон слід розглядати як один із заходів боротьби з відмиванням брудних грошей. 16. Заходи, яких вживає уряд України для встановлення демократичних інститутів, є надзвичайно важливою сферою, яка сприятиме поглибленню співпраці України з євроатлантичними структурами. 17. За словами заступника керівника прес-служби українського зовнішньополітичного відомства, всі посольства вжили запобіжних заходів безпеки, щоб зменшити ризик можливих терактів. 18. Що є наріжним каменем (лежить в основі) зовнішньої політики України? 19. Я не думаю, що таке рішення відповідатиме національним інтересам України. 20. Система обмежувальних заходів характеризує лише потенційно можливі економічні та економіко-політичні важелі, за допомогою яких можна досягнути високого рівня зайнятості та економічного зростання.

11. Match the words in column A with the most suitable word(s) in column B. Translate the phrases. Make up sentences of your own:

A	B	A	B
1. to respond to	a. an opinion on	1. to bring into	a. decisive steps
2. cash	b. measures	2. great	b. regime
3. domestic	c. authority	3. to take	c. footing
4. to take	d. policy	4. to lay	d. an example to
5. restrictive	e. criticism	5. financial	e. line with
6. sincere	f. flows	6. authoritarian	f. concessions
7. to voice	g. concession	7. to set	g. the foundation
8. to win	h. measures	8. tax	h. depression

12. Render the article into English preserving its original style. How would you respond to the final questions in its closing part?

Говорячи про Україну, про її складне геополітичне становище, європейськість і різновекторність, розбудову державності та націєтворення, найчастіше забувають, що новітня українська держава витворювалася в 90-х роках на руїнах іншої держави, руїнах, що не перестають виростати, можливо, й досі. Направду дивний процес: коли щось будують, водночас їде і руйнація! Чи можливо створити державність таким чином? Нібито, за логікою, спершу треба демонтувати старе, розчистити територію, а відтак - ставити новий фундамент і так далі. Але держава - не хата, її не збудуєш за один сезон. Точніше, це геть хибний образ, який культивується роками, й інакше державу уявити не можуть. А жаль. Оскільки нехтуємо іншим, більш фундаментальним виміром держави. Власне, тим виміром, що руйнується.

Відразу скажемо прямо: не перестає руйнуватися соціальна держава. Тобто, спільнота маленьких людей, котра не відчуває себе спільнотою, і понад те, не вірить у великі бісмарківські проекти «спускання благ з верху». Власне, й «верхи» - тепер не взірець відкритості, оскільки вже давно переживаємо поступову приватизацію публічних органів влади. Влада сама по собі, народ сам по собі. Що їх тримає купи? Можливо, тотальний бюрократизм. Влада й економіка злилися в єдине ціле: держава - державно-ринкова. Як це впливає на політичну солідарність? Влада і бізнес ще відчують дух «команди», об'єднуються в транснаціональні корпорації та клуб для обраних, народ же розпорошується на елементарні частинки у броунівському русі. Буржуазія глобалізується, а народ? Існує Європа, але чи існує європейський народ? Чи можлива держава в Європі?

(«Дзеркало тижня»)

13. Render the article into English preserving its original style. How would you respond to the final questions in its closing part?

Говорячи про Україну, про її складне геополітичне становище, європейськість її різновекторність, розбудову державності та націєтворення, найчастіше забувають, що новітня українська держава витворювалася в 90-х роках на руїнах іншої держави, руїнах, що не перестають виростати, можливо, й досі. Направду дивний процес: коли щось будують, водночас їде і руйнація! Чи можливо створити державність таким чином? Нібито, за логікою, спершу треба демонтувати старе, розчистити територію, а відтак - ставити новий фундамент і так далі. Але держава - не хата, її не збудуєш за один сезон. Точніше, це геть хибний образ, який культивується роками, й інакше державу уявити не можуть. А жаль. Оскільки нехтуємо іншим, більш фундаментальним виміром держави. Власне, тим виміром, що руйнується.

Відразу скажемо прямо: не перестає руйнуватися соціальна держава. Тобто, спільнота маленьких людей, котра не відчуває себе спільнотою, і понад те, не вірить у великі бісмарківські проекти «спускання благ з верху». Власне, й «верхи» - тепер не взірєць відкритості, оскільки вже давно переживаємо поступову приватизацію публічних органів влади. Влада сама по собі, народ сам по собі. Що їх тримає купи? Можливо, тотальний бюрократизм. Влада й економіка злилися в єдине ціле: держава - державно-ринкова. Як це впливає на політичну солідарність? Влада і бізнес ще відчують дух «команди», об'єднуються в транснаціональні корпорації та клуб для обраних, народ же розпорошується на елементарні частинки у броунівському русі. Буржуазія глобалізується, а народ? Існує Європа, але чи існує європейський народ? Чи можлива держава в Європі?

(«Дзеркало тижня»)

14. Translate the sentences containing highlighted words and word combinations. Render the following article into Ukrainian. Give a short summary of it in English:

UKRAINIAN MEMBERSHIP IN THE UN SECURITY COUNCIL:

SUCCESS OR FORMALITY

On October 15, elections to the UN Security Council took place; Ukraine became **non-permanent member** of the body with the support of 177 countries in the General Assembly with 118 needed. Security Council is one of the most powerful bodies of the UN, responsible for global peace and security. It consists of 15 members, including five permanent and ten non-permanent, elected for two-

year terms, five each year. This procedure is common, habitual, and routine.

From Europe, three candidates are elected - two from the West and one from the East. For 2014-2015, Lithuania was the member from the Eastern Europe, its term has expired, and Ukraine took the seat. The **candidacy** of our country was agreed in advance, and it was the only one. In this regard, all the talk about the victory of the Ukrainian diplomacy in the elections to the UN is a certain exaggeration. The bureaucratic apparatus of this organization acts as a well-tuned mechanism and prevents gross distortions and problems. Any attempt to call this process "elections" can cause nothing but a smile. Non-permanent members of the Security Council play the role of **wedding generals** with the relevant powers.

The Security Council was **conceived** on the basis of the UN plan for world order, offered by US President Franklin D. Roosevelt in 1941, named "Four Policemen Plan": the world order must be maintained by the four countries: USA, UK, USSR, and China. Later, this concept with a few changes formed the basis for the creation of the United Nations Security Council. The four countries were joined by France, and later was provided more broad representation of other countries in this body. Until 1971, Chinese seat was occupied by the Republic of China, which controls only Taiwan Island. Since 1991, Russia possesses place of the late Soviet Union as its successor. By the way, Russia is currently the chairman of the Security Council - this status is **temporary and transitory**. In this connection, recent speech of the Ukrainian Foreign Minister that our country won't cooperate with Russia if it becomes a member of the Security Council is a little surprising.

All decisions of the Council require 9 of 15 votes, including votes of all the permanent members, each of whom has **the right to veto** any decision. This right has repeatedly used by Russia, when the Security Council tried to **impose sanctions** on the Syrian regime. In 2014, on the project of resolution about the **illegitimacy** of the referendum in the Crimea, proposed by Western countries, Russia also vetoed, and China **abstained**. The same thing happened during the vote on the establishment of the International Tribunal for MH17 tragedy. An important detail: ignoring of voting by a permanent member is also regarded as veto, according to the rules of the UN.

Today, the entire structure of the UN is under constant and fair criticism, and the largest countries, undoubtedly affecting situation in the world, create parallel unions, excluding the impact of the slow and outdated UN. By the way, such associations exist even within the UN itself, they are called G4, G5, and so on.

There is a former British colony India, with a billion of people. There is the largest Muslim country of Indonesia with 250 million people. There is the largest

country in Latin America, Brazil, with a huge potential, territory, and 200 million people. The largest and continuing UN donors - Germany and Japan - cannot **tolerate the hidebound**, invented 70 years ago. Three African countries - Egypt, Nigeria, and South Africa - are constantly count on membership in the Security Council, and the desire of Egypt to become a member of the Council causes the greatest concern and heartfelt experience among Ukrainian diplomats.

President Poroshenko has already victoriously announced about passing of Ukrainian candidacy through the General Assembly, and spoke on future priorities of our country's activity in the Council. "The improvement of UN peacekeeping, the fight against terrorism and its manifestations, the provision of **legally binding security assurances** to countries that voluntarily got rid of nuclear weapons - all this will be among the priorities of our future work in the Security Council", stated the President. Foreign Minister Klimkin added, that Ukraine will actively struggle for reaching justice and punishing the guilty in the MH 17 case. The appointment of Ukraine as a non-permanent member of the Security Council can be considered as routine procedural matters, and stories about the achievement of the Ukrainian diplomacy is a **gross exaggeration**. Does someone remember that Ukraine has been a non-permanent member of the UN Security Council in 2000-2001? Even more difficult is to remember the results of this membership. While the media, left without hot news after the ceasefire in the east of the country, of course, must widely light up another victory of Ukrainian diplomacy.

15. Hold a debate. What opinion do your stick to? : A. Ukraine's current non-permanent membership in the UN Security Council is nothing but formality and it can't bring our state any beneficial results. **Give at least three arguments to support your idea. B.** Ukrainian membership in the Security Council is a great achievement of Ukrainian diplomacy and can favour our state's position in the negotiations of topical issues. **Give three arguments to support your idea.**

16. Render the following article into English:

Що дасть Україні непостійне членство в Раді Безпеки ООН?

Світлана Дорош ВВС Україна

15 жовтня 2015

Постійні і непостійні

До Ради Безпеки входять 15 країн. Постійними членами організації є лише п'ять із них, які відіграли ключову роль у створенні ООН: Великобританія, Китай, Росія (як правонаступник СРСР), США та Франція. Вони також мають право вето під час голосування.

Решта десять місць щорічно оновлюються наполовину. Вибори непостійних членів відбуваються щороку на Генеральній асамблеї ООН. Країна має заручитися підтримкою двох третин держав-членів ООН із 193-х, спочатку пройшовши процедуру затвердження у своїх регіональних групах: азійсько-тихоокеанській, африканській, східноєвропейській, латиноамериканській і групі західноєвропейських та інших держав. Непостійними членами Ради Безпеки ООН у 2015 році є Ангола, Венесуела, Іспанія, Йорданія, Литва, Малайзія, Нова Зеландія, Нігерія, Чад і Чилі.

Український дипломат Володимир Василенко, який у 2005-2010 роках працював представником України в Раді ООН з прав людини, наголошує, що отримати членство для України зараз вкрай важливо. "Україна матиме право голосу під час голосувань, вона зможе порушувати і вносити до порядку денного питання, у яких зацікавлена. Це важливо, бо іноді виникають ситуації, коли саме від голосів непостійних членів Ради Безпеки залежить ухвалення чи неухвалення певних рішень", - сказав пан Василенко в коментарі BBC Україна.

Утім, як додає экс-міністр закордонних справ Володимир Огризко, домагатися ухвалення резолюцій в інтересах України буде вкрай важко, якщо йтиметься про питання її територіальної цілісності та конфлікту з Росією, оскільки ця країна вже неодноразово демонструвала, як може протидіяти. "Зусиллями Російської Федерації Рада Безпеки ООН перетворилася на бутафорію. Радбез - той орган, який має за своїми повноваженнями впливати на глобальну безпеку і мир, а насправді перетворився на бездіяльний орган через статутні обмеження. Можна сподіватися лише на дискусії і актуалізацію тих чи інших питань, бо ухвалення рішень, в яких зацікавлена Україна, Росія, швидше за все, не дозволить", - сказав дипломат BBC Україна.

Протягом двох років перебування у складі непостійних членів РБ ООН Україна кілька місяців головуватиме в організації.

Вето і ефективність

Всі п'ять постійних членів, які мають право вето, у різні часи користувалися ним. Хоча статут дозволяє країні утриматися від голосування і не блокувати ухвалення рішень. Аби змінити статут і скасувати право вето, необхідно ухвалити резолюцію за підтримки двох третин держав-членів Генеральної асамблеї ООН. До того ж, таке рішення мають схвалити усі п'ять постійних членів Радбезу ООН.

Екс-міністр закордонних справ Володимир Огризко вважає, що на сьогодні така перспектива виглядає нереалістичною. "Поки що немає такої

кількості країн, які би підтримали відповідну резолюцію. За останніми даними, таких на сьогодні близько 100. Але дуже важливо, щоб ця дискусія не стихала, тоді вона рано чи пізно матиме позитивний результат", - сказав экс-міністр у коментарі BBC Україна.

Україна в разі обрання до Радбезу домагатиметься, щоб дискусія не зупинилася. Президент Петро Порошенко сподівається, що вдасться домогтися ухвалення резолюції і обмежити право вето для тих країн, які безпосередньо беруть участь у конфлікті. "Подібний крок (...) поверне ефективність, оскільки зараз Радбез просто блокується і не в змозі виконувати свою роль. У нас немає іншої альтернативи. Якщо ви ухвалюєте рішення, яке може бути заблоковане Радою Безпеки, то повинна бути альтернатива для підтримки безпеки в світі", - заявляв Петро Порошенко в інтерв'ю "Голосу Америки".

Хоча право вето Росія застосовувала і раніше, тема його скасування стала обговорюватися, зокрема, після того, як Росія ветоувала у Радбезі ініціативу про створення міжнародного трибуналу для розслідування причин катастрофи авіарейсу МН17 на Донбасі, внаслідок якої загинули 298 людей.

(за матеріалами www.bbc.news)

17. Translate this joke about literal translation and explain its meaning.

Suggest a solution to the misunderstanding.

An American businessman spent three days negotiating a tough deal with a Japanese businessman. The third day, things were going well, and he said, "Well, I think that at last we're thinking parallel lines."

The next day the Japanese businessman didn't show up. American checked the hotel and discovered that the businessman had checked out! So he rushed to the airport and found the Japanese businessman in the departure waiting room. American said, "Are you leaving? It took three days, but we're finally thinking along parallel lines!"

And the Japanese businessman nodded, and said, "Yes, yes. I scrutinized my dictionary. Parallel lines will never meet. So I go home."

18. Translate the text into Ukrainian using literal translation wherever possible. Pay especial attention to the names of the offices and titles as well as clichés:

The IAEA Secretariat is headquartered at the Vienna International Centre in Vienna, Austria. Operational, liaison and regional offices are located in Geneva Switzerland; New York, USA; Toronto, Canada; and Tokyo, Japan.

The IAEA runs or supports research centres and scientific laboratories in Vienna and Seibersdorf, Austria; Monaco; and Trieste, Italy.

The IAEA Secretariat is a team of 2200 multi-disciplinary professional and support staff from more than 90 countries. The Agency is led by Director General Mohamed El Baradei and six Deputy Directors General who head the major departments.

IAEA programs and budgets are set through decisions of its policymaking bodies - the 35-member Board of Governors and General Conference of all Member States. Reports on IAEA activities are submitted periodically or as cases warrant to the UN Security Council and UN General Assembly.

IAEA financial resources include the regular budget and voluntary contributions. The Regular Budget for 2006 amounts to Euro 273 619 000. The target for voluntary contributions to the Technical Co-operation Fund for 2006 is \$77.5 million.

19. Translate the text into English using literal translation wherever possible. Pay especial attention to the names of the offices and titles as well as clichés:

Рада Європи, яка була заснована у 1979 році, є міжурядовою політичною організацією що:

- об'єднує у своєму складі 46 європейських демократичних держав, у тому числі 21 державу з Центральної та Східної Європи;
- відрізняється від Європейського Союзу («Спільний ринок»), який об'єднує 15 держав-членів;
- має за постійну штаб-квартиру Палац Європи в Страсбурзі (Франція).

Цілі:

- захист прав людини та плюралістичної демократії;
- сприяння усвідомленню та розвитку європейської культурної самобутності;
- пошук спільних рішень соціальних проблем (національні меншини, ксенофобія, нетерпимість, захист довкілля, біоетика, СНІД, наркоманія і т.ін.);
- розвиток політичного партнерства з новими демократичними державами Європи;
- допомога державам Центральної та Східної Європи в здійсненні політичних, законодавчих та конституційних реформ.

Механізм діяльності

Рада Європи має три робочі органи:

- **Комітет міністрів** - виконавчо-розпорядчий орган, який проводить засідання в Страсбурзі і до складу якого входять міністри закордонних справ 46 держав-членів або їх представники.
- **Парламентську асамблею** - дорадчий представницький орган, який складається з 308 членів (і 308 заступників), що представляють 46 національних парламентів, та делегацій парламентів ряду держав Центральної та Східної Європи, які мають статус «спеціально запрошених».
- **Конгрес місцевих та регіональних властей Європи** - консультативний орган, який представляє місцеві та регіональні власті. Конгрес складається з двох палат: одна з них представляє інтереси місцевих властей, друга - регіональних.
- Міжнародний **секретаріат**, що складається з 1500 співробітників, сприяє роботі головних органів Ради Європи. Його очолює Генеральний Секретар, якого обирають на п'ятирічний термін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борисенко И. И. Английский язык в международных документах и дипломатической корреспонденции : [учебное пособие] / Борисенко И. И., Евтушенко Л. И. - К. : Логос, - 1999. - 416 с.
2. Возна М. О., Гапонів А. Б. Англійська мова. III курс : підручник. - Вінниця : Нова Книга, 2007. - 496 с.
3. Возна М. О., Гапонів А. Б. Англійська мова. IV курс : підручник. - Вінниця : Нова Книга, 2007. - 440 с.
4. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні, та жанрово-стилістичні проблеми / В. І. Карабан. - Вінниця : Нова книга, 2004. - 567 с.
5. Карпчук Н. П., Петровська Н. М. Граматичні аспекти перекладу : методичні рекомендації з теорії і практики перекладу для студентів III курсу ф-ту міжнародних відносин / Н. П. Карпчук, Н. М. Петровська, О. І. Сахащук, Л. Й. Семенюк. - Луцьк, 2007. - 107 с.
6. Карпчук Н. П., Петровська Н. М. Лексичні аспекти перекладу : методичні рекомендації з теорії і практики перекладу для студентів W курсу ф-ту міжнародних відносин / Н. П. Карпчук, Н. М. Петровська, О. І. Сахащук, Л. Й. Семенюк. - Луцьк : РВВ "Вежа", 2006. - 116 с.
7. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : [підручник] / І. В. Корунець- Вінниця : Нова книга, 2001. - 448 с.
8. Печко Н. М. Теорія і практика перекладу (англійська мова) : методичні рекомендації для підготовки до державного екзамену / Печко Ніна Миколаївна. - Луцьк, 2013. - 95 с.
9. Печко Н. М. Теорія і практика перекладу (англійська мова), Ч. I : навчально-методичний комплекс для студентів третього курсу факультету міжнародних відносин / Печко Ніна Миколаївна. - Луцьк, 2016. - 108 с.
10. Слепович В. С. Курс перевода (английский ^ русский язык) / В. С. Слепович. - Мн. : ТетраСистемс, 2004. - 320 с.
11. Нестеренко Н. М. A Course in Interpreting and Translation : [посібник для студентів і викладачів вищих навчальних закладів] / Н. М. Нестеренко. - Вінниця : Нова книга, 2004. - 240 с.
12. Основи перекладу: граматичні та лексичні аспекти : Навч. посібник / за ред. В.К. Шпака. - К. : Знання, 2005. - 310 с.
13. Сітко А. В. Практична граматики англійської мови для студентів спеціальності «Переклад». Кн. 2 : навч. посібник / А.В. Сіткоб А.В. Головня, С.Г. Шурма, О. В. Тіщенко ; за аг. ред. А. Г. Гудманяна. - Вінниця : Нова Книгаб 2013. - 368 с.
14. Турчин Д. Б. English for international relations/ Англійська мова для міжнародних відносин : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - Львів : НВФ «Українські технології», 2006. - 432 с.